

IKALBINĖJIMAI PASIDUOTI

ARTEJANT SPRENDIMUI, KĄ TOLIAU DARYTI VIETNAME: TOLIAU BOMBARDUOTI IR SIŪSTI DAUGIAU KARIUOMENĖS AR KUO GREIČIAUSIAI IŠ TEN NESDINTIS. KOMUNISTAI IR JU ŠAMONINGI BEI NESAMONINGI SAJUNGININKAI SUSTIPRINO ITIKINĖJIMĄ, KAD JĖGOS POLITIKA NETURINTI JOKIOS ATEITIES.

Vytautas Meškauskas

Pirmadienį prie JAV ambasados Saigone susprogdinta didelė bomba turėjo aiškiai parodyti, kad dabartinės amerikiečių priemonės prieš šiaurinį Vietnamą yra nepakankamos. Ta bomba buvo skirta "dvaskai" sustiprinti visus tuos, kurie labai nelogiškai, tačiau nepaprastai atkakliai reikalauja pradėti derybas su komunistais dėl Pietinio Vietnamo. Toks reikalavimas yra nelogiškas, nes esamoje būklėje JAV galėtų derėtis tik dėl kapituliacijos, todėl prezidentas Johnsonas turėjo pasirinkti mažiau populiarią kelią ir perkelti karo veiksmus į šiaurinio Vietnamo teritoriją. Ligšiolinis grynai karinių taikinių bombardavimas nebuvo šiaurės Vietnamui labai skaudus. Mat, to krašto karinė jėga remiasi 600,000 gerai parūpinamam karui apmokytų pėstininkų, kuriuos bombardavimu išoro nesunaikinsi.

Kiekvieno atveju bombos susprogdinimas Saigone rodo, kad Hanoi režimas kol kas nenori atsisakyti savo pradėtos agresijos ir laukia tautos ne tiek iš Pekino ar Maskvos, kiek iš JAV viešosios opinijos ir jos formuotojų pusės.

Ambasadoriaus gen. Taylora atvykimas į Washingtoną oficialiai vadinamas "rūpinimosi vizitu", tačiau James Reston štai ką rašo:

"Šiaurės Vietnamo bombardavimas nepasiekė savo tikslo. Komunistų puolimai Pietų Vietname nesumažėjo. Užtat ateinančiomis dienomis turi būti padaryti nauji sprendimai, kurie gali būti patys svarbiausi politiniai ir kariniai sprendimai po antrojo pasaulinio karo".

Štai kodėl gen. Taylor atvažiavo į Washingtoną. Štai kodėl komunistai susprogdino savo bombą prieš Saigono ambasados rūmus.

Generolas Vo Nguyen Giap, šiaurės Vietnamo krašto apsaugos ministras ir Viet Kongo karo vadas Pietų Vietname didelį dėmesį skiria psichologiniam karui. Tam tikslui jam reikalinga vadinama "fronto politika". O "frontas" yra mišinys įvairiausių pažįstų ir kryptų politinių jėgų, kurios dėl vienos ar kitos priežasties nėra patenkinamos sudarant būklę ir nori ją pakeisti, tačiau nežino kaip ir ką padaryti jos vietoje. Vienintėliu tokio politinio mišinio dalyviai, kurie iš tikro žino, ko nori, yra komunistai. Tokie "frontai", vadinami "liaudies" ar kokių kitu vardu, per paskutinius 50 metų

labai pasitarnavo komunistų įsiviešpatavimui viename ar kitime krašte. Tokio fronto tikslas, anot Giapo, yra "neutralizavimas visų tų, kurie nori būti neutralizuoti, suskaldymas tų, kuriuos galima suskaldyti".

Buvęs komunistas Herbert Romerstein paskutiniame National Review numery rašo, kad tam tikslui siekti komunistai turi suorganizavę įvairių institucijų, kurių tikslas paveikti amerikiečių viešąją opinią. Jis išskaičiuoja visą eilę įvykių ir demonstracijų, kurias komunistai buvo surengę Viet Kongui paremti. Jie vykusiai išnaudoja ir taip vadinamus "juoduosius nacionalistus".

Jei tačiau visas tas "sąjūdis" negali apgauti šamoningų piliečių, daug daugiau įtakos padaro žinomi viešosios nuomonės formuotojai.

Taip, pavyzdžiui, New York Times paskelbė londoniško The Times redakcijos nario Robert Kleiman straipsnį, kuriame skelbiama, kad specialus prez. Johnsono pasiuntinys Valstybės Departamento planavimo šefas prof. Walt Rostow bei ambasadorius A. Harriman, pirmasis Europos sostinėse, antras Indijoje -- negalėjo aiškiai nubrėžti JAV tikslų Pietryčių Azijoje, o kol tie tikslai neaiškūs, JAV bombardavimas nerandantis pritarimo nei Azijoje nei Europoje. Prieš sustiprinant bombardavimą, reikia pradėti tautos ofensyvą, kuri, rasit, pasieks ir komunistų ausis.

Dar toliau eina Amerikos kolumnistų dekanas Walteris Lippmannas, kuris štai ką išvedžioja:

-- Kad nugalėti komunistinius partizanus, reikia turėti jėgas santykiu 1 prieš 50. Atseit, viename komunistiniame partizanu nugalėti reikia 50 karių. Tik su tokia jėgos proporcija britai nugalėjo komunistinius partizanus Malajoje. Kadangi bombardavimas šiaurinio Vietnamo nieko nepadarė, JAV turi siųsti savo pėstininkus į Pietų Vietnamą. Ir tai ne vieną diviziją, bet bent jau 350,000 karių armiją. "Kalbėti apie laisvę ir nepriklausomybę taip vartojant jėgą ir tokiame chaose, būtų nesamone" -- aiškina senasis Lippmannas.

Prieštaraudamas Gynimo Sekretoriaus McNamaro pažiūrai, kad konfliktas Vietname pasidaro lemiamas ir kad jis nulems ateities vadinamus "išlaisvinimo karus", Lippmannas aiškina, kad tokią pažiūrą išplaukusi iš apvertinto mūsų epochos revoliucinių sąjūdžių prigimties nesupratimo.

Pagal tą pažiūrą, kiekvienas revoliucinis sąjūdis yra Maskvos ar Pekino darbas. Jei ji būtų teisinga, reikia tik sunaikinti Maskvą ar Pekiną. Tačiau -- anot Lippmanno, tie nepažįsta hidros, kurie mano, jog ji turinti tik vieną galvą, kurią galima nukirsti. Reikia atsisakyti minties, kad Vietnamo karas nulems ateities revoliucinių sąjūdžių likimą, sako Lippmannas ir užtraukia seną giesmę:

"Pietryčių Azijoje mes įsimaišėm į vieną iš daugelio suklimų prieš seną režimą, ir mes padėtis nepataisysime padidindami prievartą".

Lippmannas užmiršta, kad revoliucinis sąjūdis viename krašte gali nerūpėti kitiems kraštams, jei jis yra grynai vietinis. Visai kitas dalykas, jei per tą sąjūdį praktiškai įsigali svetima valstybė. Komunistinė santvarka Kuboje nesudarytų didesnės grėsmės JAV, jei Castro nebūtų susidėjęs su sovietais. Taip tačiau atsitikus, Kuba virto revolveriu, atremtu į JAV nugarą. Virtes komunistiniu Vietnamas pakreips jėgų balansą pietryčių Azijoje komunistinio bloko naudai. Faktas, kad komunistai savo tarpe kartais nesutinka, tuo atveju bus tik labai maža pagunda. Be to, jei komunistinius partizanus galima nugalėti tik jėga 50 prieš vieną santykiu, tai reiškia, kad faktinai mažuma primeta savo valią daugumai -- o jei taip, tai komunistiniai neramumai kuriam nors krašte dar nereiškia gyventojų daugumos nepasitenkinimo. Kas iš tikro yra ir Vietname. Jo gyventojai nusileidžia komunistų smurtui, nes nemato kitos išeities. Ar tokiu pavyzdžiu turi pasekti ir Jungtinės Amerikos Valstybės -- didžiausia galybė šių dienų pasaulyje?

Kaip ten būtų, visos komunistinės ir nekomunistinės jėgos dirba išsijuosios, kad tik JAV neužsinorėtų panaudoti visos savo jėgos.

Spaudimas į prezidentą yra didelis. Ir jį matant, kartais ima baimė, kad jis tik nenusileistų. Amerikos laikraščius paskaičius kartais atrodo, kad vienintelė Amerikos viltis lieka tik Apvaizda. Turbūt panašų įspūdį jau praeitą šimtmetį buvo gavęs ir "geležinis kancleris" Bismarkas, kuris kartą ciniškai pareiškė: "Dievas globoja našlaičius, girtuoklius ir Jungtines Amerikos Valstybes". Tą posakį labai dažnai kartojo ir neseniai miręs žinomas JAV juristas Felix Frankfurter.

● VIENOS NEUTRALIOS VALSTYBĖS diplomatiniai atstovai pareiškė, kad š. Vietnamo režimas siekia išvengti kinečių ir rusų įsikišimo į esamą konfliktą Vietname ir norėtų, kad visa problema būtų persvarstyta Ženevos konferencijoje. To paties siekė ir JAV prezidentas Johnsonas, vienoje savo kalbų pareiškdamas,

— Negalima laužyti šakelių! — bara mažesnioji vyresniąją.

R. Kisieliūso nuotrauka.

Teroras erdvėje

kad Vietnamo klausimu turėtų būti grįžtama prie 1954 metų sutarties dvasios.

Š. Vietnamo diplomatai taip pat yra pareiškę, kad JAV bombardavimai š. Vietnamo teritorijos kenkia jų prestižui, kalbant apie derybų galimybes.

● 16 NEUTRALIŲ VALSTYBIŲ atstovai Jugoslavijoje sutarė dėl bendro memorandumo teksto, kuriuo kreipiamasi į JAV, JTO ir Vietnamo "partizanų" vadovybę dėl galimybių baigti konfliktą Vietnamo derybų keliu.

● FIDEL CASTRO nepatenkintas krintančiomis bombomis į š. Vietnamą. Vidinius Kubos ūkinis sunkumus Castro siekia pridengti savo, kaip tarptautinio komunizmo figūra P. Amerikoje, JAV pagriežtėjusi pozicija š. Vietnamo klausimu kartu kenkia komunistinei propagandai P. Amerikos kontinente. Ten galvojama -- jei Johnsonas atsisrauktų iš P. Vietnamo, P. Amerikos kraštų vyriausybės būtų priverstos sugyventi su komunistais, o ne rizikuoti partizaninėmis kovomis. Kai Kubos gyventojai Castro asmenyje įžiūri ūkinį ir politinių nesėkmių priežastį, o ne sieklamų tarptautinių laimėjimų čempioną, kokių jis norėtų būti, priartėja ir jo valdymo laikotarpio epilogas. Š. Vietname numetamų bombų skeveldros krinta ir Havanoje...

● VYSK. MAKARIOS, Kipro prezidentas, atmetė Turkijos vyriausybės pasiūlymą spręsti Kipro klausimą tiesioginėse Turkijos ir Graikijos vyriausybės derybose.

● LABAI BŪDINGI ir įdomūs reikalavimai paaiškėjo pradedantiesiose pilno pramonės darbininkų unijos ir pilno pramoninių įmonių atstovų derybose dėl naujos sutarties. Nauja sutartis

Kovo 23 d. Rocky Mountain News, Colorado, įsidėjo įdomų P. Marandino straipsnį apie žuvusius Sov. S-gos kosmonautus. Jis rašo, kad su amerikietiška Geminį raketa kartu skrenda visas pasaulis, nes ne tik raketa specialiai ir mokslininkai, bet ir kiekvienas ūkininkas yra informuojamas apie skridimo eigą, jo tikslus, laimėjimus ir abiejų astronautų padėtį. Tik ne taip bėna su Sov. S-gos bandymais erdvėje. Jie skelbia tik tada, kai yra tikri laimėjimai. Pasaulis nesužino nieko apie pralaimėjimus -- apie aukas, likimui užleistus, kad tik pralikus erdvėje amerikiečius.

Dr. Mario Anziano, vietinis Italijos konsulas, pristatė iškarpa iš Milano laikraščio Corriere Della Sera, kuriame du amerikiečių skridimo sekėjai vienam iš Italijoje buvusių sekimo postų praneša pagavę rusų kosmonautą pasikalbėjimą, pilną baimes, skausmų ir beviltiškumo kiekvienoje Voshodo II skridimo fazėje.

Mokslininkai tame Italijos sekimo poste tvirtina, kad mažiausia 14 sovietinių kosmonautų yra žuvę nesėkminguose eksperimentuose nuo 1960 m. lapkričio 28 d.

Pagal tų mokslininkų raportą, pirmasis kosmonautas žuvo jau 1958 m., apskridęs 4 orbitas. Šie mokslininkai pranešė, kad

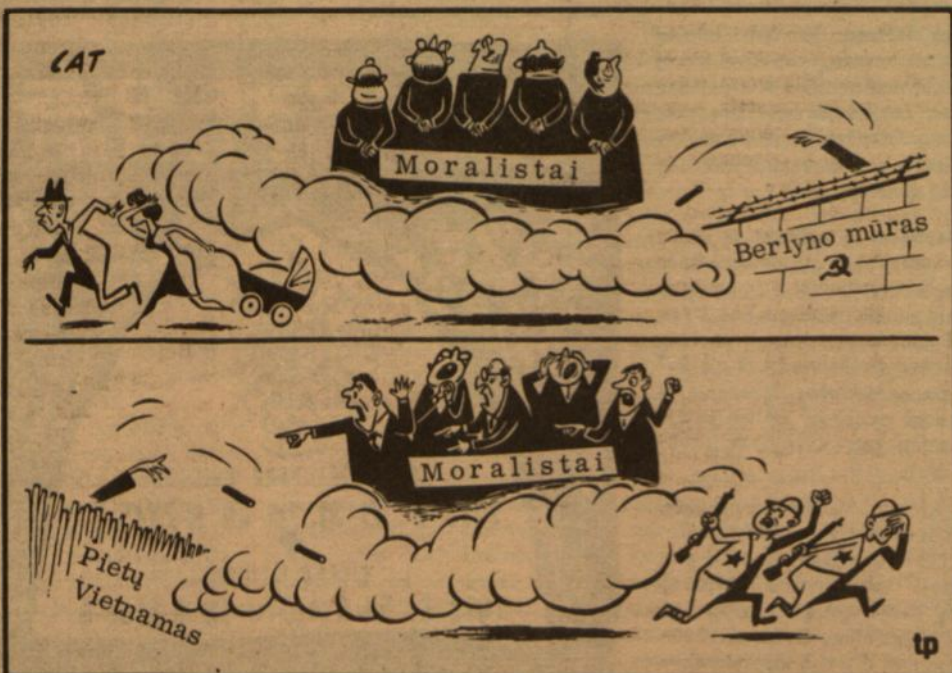
išgascio apimtas kosmonautas, patyręs, kad jo raketa neatlaiko grįžimo į žemės atmosferą, persijungė iš rusiškojo kodo į Morzės ir pradėjo siųsti SOS ženklus, tikintis, kad jį dar galės išgelbėti amerikiečiai, seką jo skridimo eigą.

Sovietų pranešimai bylojo apie Sputniko IV dingimą, tačiau ne žodžio apie kosmonautą.

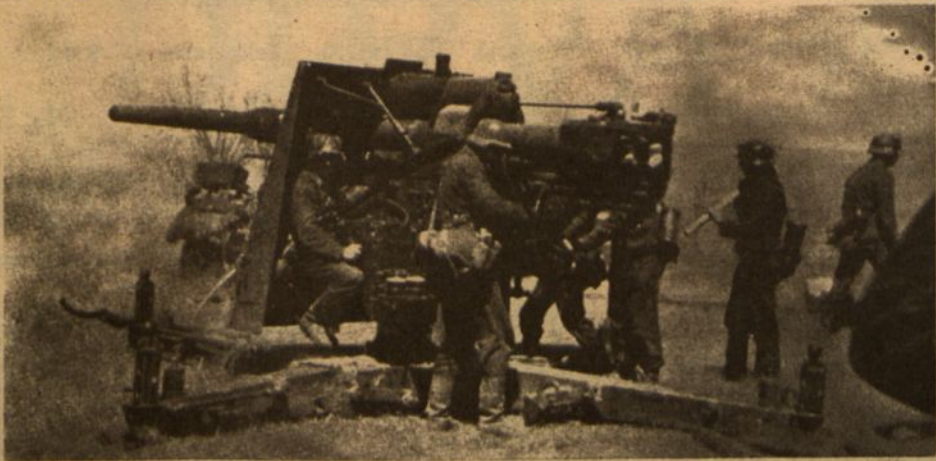
Sekanti nelaimė erdvėje atsitiko 1961 m. vasario 2 ir 3 d. prieš sekmingą Gagarino pasirodymą. Italų mokslininkai pastebėjo rusų kosmonauto pagreitintą kvėpavimą ir širdies plakimą bei pagaliau, mirį. Vėl buvo pranešta apie Sputniko VII iširimą erdvėje.

Po Gagarino skridimo, Torre Bert sekimo stoties mokslininkai pagavo kosmonautų Scibotino, Dolgovo ir nesusekta pavardės moters pasikalbėjimus, skrendant erdvėje tarp gegužės 18 ir 24 d. 1961 metais. Buvo nustatyta, kad nutrūkęs ryšys su žeme ir kad raketos instrumentai neveikė. Po to sekė trys skridimai -- 1962 m. spalio 14, spalio 22 ir Lapkr. 18 dienomis, kada kosmonautai Zovodovski, Lodovski ir Belokonev žuvo erdvėje.

Belokonevo skridimo metu buvo pastebėti dega kūnai aplink raketą, kuriais stebėjosi astronautas John Glenn. Belokonevui buvo įsakyta atidaryti sklautą ir pagauti pavyzdžių. Po kai kurių techninių sunkumų jam ir pavyko tai padaryti, kartu patyrus kad tai labai radioaktyvūs kūnai. Po dienos jis pranešė nustojęs balanso, klausos, esą užgesę baterijos, kankina tamsa ir šaltis ir kad jis išgyvenęs nepaprastą vienuosį baimę. Jo pranešimai nutilo...

- Tai skandalinga! Neleistina! Protestuojame....

Vaiždai iš Charkovo mūšio. Viršuj vokiečių patranka 88, kuri sovietams buvo pabaisa. Vidury, vokiečių tankai rieda Ukrainos pientu. Apačioje, vokiečiai vežasi brezentu pridengtus dviejų savo draugų lavonus, kad vėliau palaidojus karių kapuose.

RYTŲ FRONTE

(31)

Naujas laimėjimas atidarė duris į pralaimėjimą

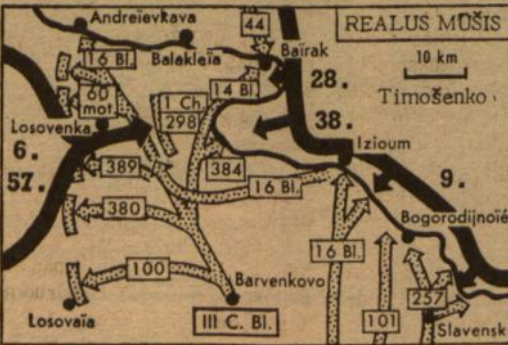
Kad užsitikrinti Kaukazo operacijos saugumą, Hitleris savo instrukcijoje Nr. 41 įsakė sunaikinti sovietų jėgas, kurios sutelktos prie Iziumo grąsino Charkovui. Maršalas von Bock su savo vadovaujama pietų armijų grupe, turėjo pašalinti tą pavojų. Šis planas buvo pavadintas "Fredericus" vardu.

Bet lygiai kaip von Bock, sovietai irgi turėjo išdirbę savo planą. Maršalas Timošenko norėjo atnaujinti ofensyvą, kuri nepasisekė sausio mėnesį. Su penkeriomis armijomis ir daugybe šarvuotųjų dalinių, jis norėjo prasilaužti prie Iziumo ir, apsupdamas vokiečius, atsiimti Charkovą, vėliau Dniepropetrovską ir Zaporožą.

Tad abu priešai toje pačioje vietoje ruošėsi didelėm ofensyvom. Vokiečiai puolimą datą paskyrė gegužės 18 d. Bet Timošenko buvo greitesnis. Gegužės 12 d. su visomis jėgomis jis pradėjo operaciją prieš gen. Paulus VI-tą armiją Volčansko sektoriuje. Sovietų jėgos šioje vietoje buvo sudarytos iš šešiolikos pėstininkų ir kavalerijos divizijų, trijų šarvuotųjų ir dviejų motorizuotųjų brigadų. Šios jėgos viršijo vokiečius, kurie toje vietoje turėjo tik 6 divizijas. Pietinis sparnas buvo dar stipresnis. Dvi sovietų armijos buvo sutrauktos prie Iziumo. Dvidešimt šešios pėstininkų divizijos, aštuoniolika kavalerijos divizijų ir keturiolika šarvuotųjų brigadų puolė gen. Heitzo 8-tą korpusą ir rumunų 6-tą korpusą. Pusė tuzino vokiečių ir rumunų divizijų, neturėdamos šarvuotųjų stiprios paramos, buvo lyg potvynio nušluotos. Jokių būdu nepavyko sovietų sulaukyti. Gen. Paulus metė visas 6-tos armijos turimas jėgas prieš šią sovietų srovę, kuri viską pakeliui naikino. Per 20 km. nuo Charkovo paskutinio momento jam pavyko sulaukyti Timošenko šiaurinį sparną dėka dviejų šarvuotųjų divizijų gerai įvykdyto manevro. Bet kito sparno, kuris įsiveržė prie Iziumo, nepajėgė sulaukyti. Vokiečių armijai grėsė didžiausia katastrofa. Sovietai prasilau-

žė ir veržėsi tolyn nesulaikoma. Gegužės 16 d. kavalerijos divizijos jauartėjo prie Poltavos, kur von Bock buvo įsitaisęs sta-

raciją su vienu sparnu. Gen. Von Bocko štabo viršininkas gen. von Sodensternas stengėsi įkalbėti, kad planas būtų vykdo-

ba. Situacija buvo tragiška. Von Bock turėjo imtis sprendimo. Už dviejų dienų vėliausiai turėjo prasidėti "Fredericus" operacija. Bet padėtis jau buvo nebe ta, kai buvo ruošiami planai. Gen. Paulus armija dabar turėjo gintis visu smarkumu ir nebegalėjo būti kalbos apie puolimą. Ar reikėjo atsisakyti nuo plano? O gal reikėjo pradėti "Fredericus" ope-

mas vienu sparnu. Priešas buvo stiprus, manevras rizikingas, bet vienas dalykas buvo už tą drąsų sumanymą, kad kiekvienas pirmyn pažengtas kilometras Timošenko sparnui sudarytų pavojingą padėtį. Tai buvo vienintelė išeitis ir von Bock ligal nedelsdamas sumanymą parėmė, nutardamas vykdyti "Fredericus" planą su vienu sparnu. Kad

sovietai nesusipėty suorganizuoti savo sparno apsaugą, puolimą paskubino 24 valandom.

Gegužės 18 rytą Kleisto armijos grupė įsiveržė pietuose prie Iziumo su pirmos armijos šarvuotais. Aštuonios pėstininkų divizijos, dvi šarvuotųjų divizijos ir viena motorizuota divizija sudarė Kleisto jėgas. Rumunų divizijos gynė kairįjį sparną.

Operacija prasidėjo 3 val. 15 m. ryto. Stukas kaukdamai puolė prieš pozicijas. Artilerija atidarė visą ugnį, suduodama stiprų smūgį sovietų pasipriešinimo lizdams. Tikra bombų kruša užgriuvo sovietų pirmąsias pozicijas. Nežinrint viso to uragano, sovietai, kurie išliko dar gyvi, smarkiai priešinosi. Vienas smogiamašis bataljonas laikėsi iki paskutinio žmogaus. Keturi šimtai penkiasdešimt rusų lavonų buvo liudininkais šios smarkios kovos. Tik žingsnis po žingsnio vokiečiai galėjo judėti pirmyn per minų laukus.

Lt. Teuber kuopai reikėjo paminti ypač stipriai ginamą poziciją prie seno Majaki kolchozo. Rusai ten kietai laikėsi ir vokiečiai nė pėdos negalėjo pajudėti pirmyn.

-- Prašykite artilerijos ugnies! -- sušuko Lt. Teuber ryšininkui. Su nešiojamu radiju tuoj buvo susisiektas su užnugaru: "Pilną ugnį į kvadratą 14". Už poros minučių praplūpo bombų audra į kolchozą. Sovietų artilerija atsakė priešugniu apšaudimu, sudarydama užtvarą priešais kolchozą. Bet Teuber su savo vyrais puolė per ugnį. Štai, sovietų apkasai. Rusai dar juose prisispaudę prie žemės. Vokiečiai puolė sviediniams sprogstant ir šoko į apkasus, irgi prisispaudę prie sienos petis petin su rusais. Tai jau nebebuvo kariai, kovoję vieni prieš kitus, bet žmonės, besistengiantys išsigelbėti nuo mirties, bandydami apsisaugoti nuo virš galvų sprogstančių artilerijos sviedinių.

Po pusvalandžio artilerijos ugnis nutilo ir Teuber vyrai pasikėlė pradėjo rusiškai šaukti: "Rankas aukštyn!" Rusai metė automatus, šautuvus ir kėlė rankas. Dabar Teuber vyrai galėjo veržtis pirmyn. Už dviejų kilometrų jie užgriuvo ant dešimties kelioninių virtuvių, kuriose buvo verdami pietūs. Rusai nustebo pamatę pasirodžiusius vokiečius. -- Duok mums Ivan, ką tu turi, -- sušuko vokiečiai virėjui. Rusai, nespėję atsipeikėti, pradėjo iš katilo semti viralą.

Ši scena pasibaigė tragiškai. Staiga pasirodė sovietų dvivietis lėktuvas ir iš kulkosvaizdžio pradėjo apšaudyti vokiečius. Teuber vyrai atsakė ugnimi iš kulkosvaizdžių ir šis kludytas sudužo. Vokiečiai puolė prie jo. Bet rusai lakūnai išlindę atsišaudė, kol turėjo šaudmenų.

-- Rankas aukštyn -- sušuko vokiečiai.

Bet rusai tik truputį rankas pakėlė, siekdami revolverių.

-- Saugokitės! -- įsakė savo vyrams skyriaus vadas.

Bet buvo nereikalinga. Lakūnai net nebandė gintis. Kad išvengtų nelaisvės patys nusisovė. Kai vokiečiai prisilartino, pamatė, kad žvalgas buvo jauna mergina, turėjusi leitenanto laipsnį...

Gegužės 17 d. vakare pulk. Puechlerio 17-tas pulkas pasiekė Doną. Gen. Von Mackensen su savo 3-čiu šarvuotųjų korputurėjo suduoti lemiamą smūgį Fredericus operacijoje. Vokiečiai pasiekė Barvenkovo. Gi Steckenius grupė persikėlė per Bereką, kai 14-toji divizija atmušė sovietų šarvuotųjų kontrapuolimus ir pasiekė Bairaką. Tai buvo lemiamas manevras, nes kito pusėje buvo VI-tos armijos pirmieji daliniai. Tokiu būdu buvo uždarytas Iziumo "maišas" ir atkirsta Timošenko armija pertoli nukeliavusi į vakarus.

Maršalas Timošenko tai per vėlai pastebėjo. Jis niekad negalvojo, kad vokiečiai į jo puolimą atsakys tokiau manevru. Kas daryti? Sustabdyti puolimą ir apsisuktus bandyti išsiveržti iš maišo? Ar siaura vokiečių užtvara galės atlaikyti puolimą? Dabar turėjo prasidėti antroji lemiamoji mūšio fazė.

Gen. von Mackensen pergrupavo savo divizijas vėduoklės formoj, 16-tą šarvuotųjų diviziją pastūmėjo Andrejevskos kryptim, 60-tą motorizuotą diviziją, 380 14 389 pėstininkų divizijas ir 100-tą lengvąją diviziją išstatė vakaruose prieš besitraukiančią Timošenko armiją. Viduryje kaip vo-

ras tinkle buvo palikta generolo Lanzo 1-ji kalniečių divizija. Šis atsargumas galutinai nulėmė mūšį.

Timošenko desperatiškai metė savo divizijas prieš užtvarą, norėdamas prasiveržti. Sovietams pavyko prasiveržti pro 60-tą ir 389-tą divizijas ir pasiekti Lozovenką. Jų tikslas buvo aiškus, pasiekti Iziumo kelią. Bet čia pasirodė Mackenseno atsargumo naudingumas. Sovietai atsirėmė į 1-mą kalniečių diviziją, kuri buvo stipriai įsitvirtinusi rytuose nuo Lozovenkos. 384-ta divizija, palaikoma 4-to aviacijos korpolė sovietus ir čia įvyko vienas kruviniausių Rusijos karystorių mūšių.

Gen. Lenz savo atsiminimuose "1-mos kalniečių divizijos istorija" rašo, kad raketoms padangė je šviečiant, rusų kolonos puolė vokiečių pozicijas. Petis petin raudonosios armijos kareiviai veržėsi pirmyn. Karininkai, politiniai komisarai ir kareiviai visa gerkle rėkė "ura" nakties tamsoje. Vokiečiai atsakė stipria ugnimi ir pirmosios sovietų eilės griuvo. Tada sovietai pasisuko į šiaurę, bet čia irgi atsirėmė į vokiečių užtvarą. Atmušti atnaujino puolimą, nežinurdami didelių nuostolių, verždamiesi pirmyn ir tirpdami prieš vokiečių kulkosvaizdžius. Vakare scena atsinaujino. Šį kartą rusai metė daug tankų T-34. Per savo žuvusių draugų lavonus, sovietų

masė veržėsi pirmyn prieš vokiečių pozicijas. Bet be rezultatų. Trečią dieną jų puolimai susilpnėjo. Generolai Gorodniansky ir Podlas su visu štabu žuvo mūšyje. Timošenko buvo nugalėtas. Jis prarado dvidešimt vieną pėstininkų diviziją ir septynias kavalerijos divizijas. Keturiolika šarvuotųjų ir motorizuotųjų divizijų buvo visiškai sunaikinta. 239,000 belaisvių buvo pasiūsta į vakarus. Buvo paimita ir sunaikinta 1250 tankai ir 2026 patrankos.

Taip pasibaigė mūšis Charkovo pietuose, kur rusai norėjo apsupti vokiečius ir patys susilaukė apsupimo. Tai buvo nuostabi vokiečių pergalė, parodanti jų štabų greitą susiorientavimą, kai grėsė tikras pralaimėjimas.

Bet nė vienas neįtarė, kad šis laimėjimas, pasiektas strateginio gudrumo ir drąsios taktikos, atidarė didžiulias duris fatališkam pralaimėjimui. Vokiečių armija pajudėjo Stalingrado link...

Šio miesto vardas dar nebuvo garsus. Visų lūpose buvo tik Charkovo ir Kerčo vardai, kurie per paskutines savaites davė 409,000 belaisvių. Vokiečių armija vėl drąsiai iškėlė galvą po sunkios žiemos. Laimė dar nebuvo apleidusi Hitlerio ir visi staiga užmiršo bėsius žiemos vaizdus ir jau ruošėsi naujam dideliam mūšiui Sevastopoly prieš paskutinę sovietų tvirtovę Kryme.

(Bus daugiau)

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš tragiškų pergyvenimų Sibire jau išėjo lietuviškąja laida. Knygą išleido VILTIES LEIDYKLA.

KAINA 3 DOL. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikinas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

KONSULARINĖ SUTARTIS IR MŪSŲ PROTESTAI

Kaip daugeliui skaitytojų jau žinoma, JAV ir Sov. S-gos vyriausybės yra sutarę praplėsti esamą konsularinį susitarimą, atnaujinant ar įsteigiant naujus konsulatų svarbesniuose JAV bei Sov. S-gos miestuose. Tą vyriausybės susitarimą privalo ratifikuoti JAV Senatas.

Prieš svarstant tą klausimą, Senatui jau yra įteiktas JAV Latvių Sąjungos memorandumas, adresuotas Senato užsienio komisijos pirm. J.W. Fullbrightui. Memorandume motyvuotai išdėstyta, kodėl tas susitarimas turėtų būti atmetas. Tačiau atsargumo dėlei, latviai, pramatydami galimybę, kad jų protestas gali likti ir neišsklaidytas, memorandumę įsakmiai pažymi ir prašo, kad ratifikavimo atveju Senatas turėtų prijungti prie sutarties klausulę, kad susitarimas jokių būdu nepaliečia JAV vyriausybės dabartinio nusistatymo Latvijos, Estijos ir Lietuvos okupacijos ir prievarta įjungimo į Sov. S-gą atžvilgiu.

Latvių memorandumas, kurio turinys esąs suderintas su atitinkamų lietuvių bei estų veiksmų bei organizacijų nusistatymu tuo klausimu, yra įteiktas ir Valstybės Departamentui.

Memorandume ypatingai atkreipiamas JAV institucijų dėmesys į naujus faktus, kurie gali susikurti naujos Sov. S-gos konsulatų įsteigiant.

Šiuo metu legaliai veikia JAV vyriausybės pripažinti Nepr. Lietuvos konsulatai, lygiai kaip ir pripažįstamos tokios pat latvių ir estų institucijos. Tuose pačiuose miestuose įsteigti ir pripažinti konsularinės teisės Sov. S-gos konsulatams, Sov. S-ga, beabejo, tą faktą aiškinti, kaip nepriklausomos Lietuvos konsularinių atstovų nebepripažinimą, o pripažinimą tos situacijos, kurios Sov. S-gos vyriausybė ir siekia įvairių ryšių, jų tarpe ir konsularinių, praplėtimu.

Kiekvieno atveju, memorandumas akcentuoja klausulės reikalingumą, kurioje įsakmiai būtų pabrėžiamas aiškumas sutartyje tos dvasios, kurioje aiškiai ir nedviprasmiškai atspindi dabartinės JAV politikos nusistatymas okupuotų Pabaltijo valstybių klausimu.

Reikalas yra svarbus ir labai konkretus. Jis nereikalingas nei ilgų planavimų nei toli prama-

tančių siekimų. Politiniai klausimai, kurie keliama, svarstomi ir sprendžiami Senate, priklauso nuo tų senatorių dėsimo ir reikalo supratimo, kurie tą ar kitą klausimą komisijose paruošia ir patiekia Senatui svarstyti. Šiuo konkrečiu atveju pirmoje eilėje Senato užsienio komisijos nariai, o ne vien tos komisijos pirmininkas sen. Fullbright, turėtų būti tinkamai informuojami ir įtaigojami tam klausimui mums palankia prasme spęsti.

Čia ir iškyla klausimas -- ar vien tik lietuviškų laikraščių redakcijos vėl bus pareigos nešti atsakomybę dėl tinkamų visuomenės informavimo, kad visuomenės nariai šiame krašte priimti ir plačiai praktikuojamu būdu parodytų senatoriams savo gilią susirūpinimą taip svarbiu klausimu? Čia reikalingas ne vien memorandumas, kuris lengvai gali pranykti plačiuose Senato stalčiuose. Būtina skaitlingais laiškais Senatoriams nuolat priminti, kad štai, tada ir tada, tokio veiksmo vardu buvo įteiktas šiuo klausimu memorandumas, štai, šiuo reikalu mūsų veiksniai, jei jie yra įteikę panašų memorandumą kaip latviai, privalėtų patys per spaudą ir mūsų visuomenę plačiau informuoti ir net instruktuoti.

Šią prasmę gyvensnis ryšys tarp veiksmų ir visuomenės netik reikalingas, bet būtinas. Panašų klausimų iškyla ne vien Washington. Kodėl gi to paties nesiekti ir Londone, kur karts nuo karto iškyla Pabaltijo valstybių aukso ir kitų deponuotų turtų Sov. S-gai atidavimo klausimas. Po to klausimo skraiste visad glūdi užslėptas pavojus pakeisti ir atitinkamų vyriausybės nusistatymą bei ilgisiolinį laikyseną Pabaltijo okupacijos reikalu.

Ypatingai šiame krašte aiškiai jau įsitikinta, kaip reikalingas didesnis veiksmų informacinis lankstumas ir ryšys su visuomenėmis. Aktualiu, ypač ir politiskai svarbiu konsularinės sutarties klausimu visuomenė dar nežino, ir savo svorio tą klausimą sprendžiant. Tai ne visuomenės kaltė. Tai kaltė ir bereikalingas to visuomenės svorio ignoravimas iš mūsų veiksmų pusės. Visuomenė turėtų būti vertinama netik rinkimų metu.

(J.Č.)

turi visai kitokią paskirtį. Jei ją būtina reikia lyginti su amerikiečių spauda, reiktų imti Chicago priemiesčių Life ar kokius kitus "community" laikraščius. Dirva -- ar koks kitas laikraštis neturi nei bendradarbių nei išteklį konkuruoti su NYT. Nėra pramogos? Kodėl visi senesnės kartos atelviai skaito tuos laikraščius? Tik dėl pramogos. Smagu paskaityti apie senus pažįstamus, senus įvykius.

Pradedant kalbėti apie horizontų praplėtimą straipsniais apie pilietines teises, skurdo problemą, žmogų technikinėje amžiuje, ką iškėlė Rasa Gustaitytė, vėl reikia truputį stabtelėti ir pažinti, ir specifinius lietuvių spaudos uždavinius ir jos galimumus. Ar kas nors galėtų rimtai reikalausti, kad apie tai rašytų Oak Parko "Oak Leaves" laikraštis? O jei ne, kodėl tai turi daryti lietuvių laikraščiai. Jų paskirtis yra gildinti lietuvių problemą, kitiškai jauneužtenka apimties.

Kalbėdama apie laikraščius

RENGIASI SUSIRINKTI ALB TARYBA

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Taryba rengiasi susirinkti gegužės 22-23 d. Philadelphiaj.

Kovo 27 d. New Yorke buvo susirinkęs šios Tarybos prezidiumas parengiamųjų suvažiavimo reikalų apsarstyti ir ta proga informavo laikraščius atstovus apie planuojamą to suvažiavimo turinį.

Pirmininkas V. Volertas pasigenda vyriausių politinių veiksmų vėlavą pažadėtų ir ligi šiol dar nepaskelbtų planų atrem-

tikslą, Gustaitytė aiškino, kad laikraštis turi vesti, bet nepataikauti. Bet prieš tai ji skundėsi, kad laikraščio tikslas yra informuoti, kad lietuvių spauda per daug "vedanti". Kaip nutiesi aiškia liniją tokio pobūdžio laikraščiuose?

Teisingiausi priekaištai buvo apie techniską apipavidalinimą -- ypač nutraukus ir išdėstymą, bet yra ir straipsnių, kurie prašyte prašosi perrašymo...

"GOLDWATERIZMAS" IR GRIGAITIS

Dr. P. Grigaitis kovo 25 d. Naujienose staiga nutraukė savo chroniškas diskusijas su A. Bimba ir vėl užpuolė mane:

"Gal būtų, ir Vytautui Meškauskui valdinasi Goldwaterio dvasia dėlto, kad tas jo herojus, nors (politiskai) miręs, pasilikon nepalaidotas. Ar nebūtų geriau, kad jo garbintojai tą ceremoniją atliktų, užuot apie jį šnekėtų?"

Mat, anot Grigaitis... "kai žmogus miršta, jo dvasia apleidusi kūną, neturi raimybės, kol kūnas nebūna prideramu būdu palaidotas. Ji blaškosi šen ir ten, vargindama velionio šeimos narius. Tik kai mirusiojo kūną sugedina... tai jo dvasia nuvyksta į paskirtą jai pomirtinio gyvenimo vietą -- ir nurimsta."

Kad man valdenasi Goldwaterio dvasia, nors aš ir neesu jo šeimos narys, gerbiamas daktaras sprendžia iš to, kad parašiau, jog prezidentas Johnsonas Vietname pasirinko Goldwaterio siūlytą liniją.

"Gaila tačiau, kad p. Meškauskas užmiršo pasakyti, kokia ta Goldwaterio politika -- lyg ką tik iš dangaus iškritęs teiraujasi Naujienų daktaras ir tęsia toliau: -- Goldwaterio pareiškimuose ji taip dažnai keitėsi, kad pagaliau, nė jo artimiausieji bendradarbiai nebegalėjo pasakyti, kur jis stovėi."

Jei iš tikro mano oponento atmintis tiek nusilpnėjo, kad jis jau nieko neatsimena, turį priminti, kad Goldwateris visados buvo griežtos laikysenos su komunistais šalininkas. Viena iš jo knygų, parašytų dar prieš nominavimą į kandidatus buvo net užvardinta: "Kodėl ne pergalė? (Jos turinys sukasi apie šaltąjį karą). O savo priešrinkiminėse kalbose, kalbėdamas apie Vietnamą, Goldwateris siūlė bombarduoti šiaurinę Vietnamą ir komunistų tiekimą kelius per Laosą. Tai buvo vienintelis logiškas pasiūlymas susidariusioje būklėje. Bet prezidentas to nenorėjo prieš rinkimus, jis tačiau jo grėbėsi po rinkimų ir, nepaisant labai vėlaus laiko, tas bombardavimas bent kol kas atnešė naudą, o Maskva su Pekinu atsidūrė prieš galvosūkį, ką toliau daryti.

Nelaimė demokratų partijoje, kaip ir didelėje dalyje Amerikos spaudos, yra vis dar įsigalėjusi nuomonė, kad santykiuose su komunistais reikia siekti taikingos koegzistencijos, bet ne pergalės.

Ar tikrai toji koegzistencija galima praktiskam gyvenime? Ar gali policija susidėti su nusikaltėliais? Man rodos, kad tai geriausiai įrodo paties Grigaitis polemika su Bimba. Juk, rodos, jie galėtų gražiausiai sutarti, pulti tik Goldwaterizmo dvasią ir kitokius buržuazinius prietarus, bet vis dėlto jie abu savo tarpe vis gerand bendros kalbos. Bet jei Grigaitis negali taiklingai koegzistuoti su Bimba tame pačiame Bridgeporte, kam pulti tuos, kurie mano, jog ir Washingtonas, neišduodamas savo principų ir gerovės, negali geruju gyventi su Maskva. Jei tai Goldwaterizmo dvasia, linkim ja persilimti ir Naujienoms.

Vytautas Meškauskas

ti Lietuvos okupantų užsimojimai garsintis su Lietuvos pavergimo "jubilejumi".

Bendruomenės Tarybos prezidiumas jaučiasi, kad ši Taryba -- plačių ir įvairių mūsų visuomenės sluoksnių rinktas reprezentacinis organas -- negalėtų patiesinti instrukcijų stoka iš politinių centrų, jei ta nelemta "jubilejų" lyg ir pamirštų, ar dėtusi lyg tai ne jos reikalas tuo dalyku rūpintis. Todėl, šalia šiek tiek iškilmingumo ir rezoliucijų, -- dėl kurių reikšmės pirmininkas sakėsi neturįs toli siekiančių lūžų, bet kurių reikalingumą vis dėlto laiką neginčytinu, -- suvažiavime būsimi tam tikra paskaita ir svarstymai apie būdus ir priemones viešai pareikšti laisvėje esančių lietuvių pozicijai dėl tebeturintų Lietuvos prievartavimo. Tarybos prezidiumas mano, kad net ir gegužės gale, nors vėloka, bet dar ne pervėlu tą dalyką apsarstyti ir tai, kas bus nutarta, dar šimet įvykdyti.

Patys prezidiumo nariai, vien ar savo apylinkių veikėjų talkininkajumi, jau esą padarę eilę žygių, kad Lietuvos bei Pabaltijo būklės klausimu, ypač šią vasarą būtų visai Amerikos visuomenė pateikta atitinkamų informacijų bei pareiškimų.

Kalbiniami (ir leidžiasi kalbinami) kelių vietinių ir vieno visą kraštą apimančio tinklo televizijos programų tvarkytojai, radijo komentatoriai, laikraščių kolumnistai, žurnalų redakcijos (Minėjo ir jų vardus, bet sakė, kad tuo tarpu dar anksti juos "išrašinėti" kreditus", kol užsimojimai neįvykė, ypač kol kalbur galimybės ši ar tą padaryti tebėra tik tiriamos ar svarstomos).

Drąsiau kalba apie jau sutartą stambaus masto demonstraciją Hartforde, Conn., birželio 20 d. Ten viešojoje demonstracijoje kalbės senatorius Dodd ir (tuo tarpu galutiniai dar nesutartas) vienas iš žymių respublikonų politikų. Ryšium su ta demonstracija dėl Pabaltijo naujojo Hartfordo katedro bus specialios pamaldos, dalyvaus vysk. Brizgys, latvis vysk. Rancans, vietos arkivyskupas ir popiežiaus nuncijus Washington. Ryšium su tuo esanti gubernatoriaus pažadėta speciali garbės sargyba ir eilė kitų tokio masto amerikiečių demonstracijai priklausančių priemonių.

Prie keleto didžiųjų kelių (pvz. ties Doveriu, Delaware valstybėje, prie Washingtono einančio didkelio) jau rengiamos statyti didžiulės lentos su atitinkamais užrašais (kaikuriuos laikinės, trejetui vasaros mėnesių, kitos, kaip ties Doveriu "amžinos").

Tiems dalykams atlikti reikia ne tik daugelio "vaikščiojimų" pas nelengvai prieinamus asmenis, bet reikia ir tinkantines sumas siekiančių lėšų, kurias esą pasiryžę sudėti daugiausia atitinkamų vietovių tautiečiai (Connecticute apčiuopiamai prisideda latviai ir estai). Aplinkybės verčiančios tai daryti, kaip sakoma, "ad hoc" būdu, tai yra, nei per normalų (iš "ašariškų" solidarumo mokesčių sudaromąjį) Bendruomenės biudžetą, nei per vyriausios politinės veiklos centrus. Taip esą daugiausia tik todėl, kad laikas eina visą laiką, o iniciatyva iš centrų dar tik žadama.

Dr. P. Vileišis, daugiausia organizuojąs Connecticut lietuvių pasireiškimus, ypač minėtąją Hartfordo demonstraciją, priekaiština pastebėjo, kad, esą, jau esam sudėję politinės veiklos reikalams šimtus tinkančių dolerių, ir girdim, kad didelę jų dalis esanti išleista informacijų centrams, o štai, sakau, turim tik vieną vienintelį egzempliorių amerikiečiuose skleistą tinkamos ilustruotos brošiūros apie Lietuvą, ir ta pati išleista 1962 metais ne informacijos centrų, o Chicago apygardos Lietuvių Bendruomenės (Brošūra tikrai gana gerai suredaguota, gražiai išleista, tik, deja, jau retenybė).

AR TIKSLINGA SKAMBINTI "DVIDEŠIMTS PENKERIAIS"?

Susitikdami su amerikiečių viešosios nuomonės formuotojais, ALB Tarybos pareigūnai sako įsitikinę, kad, nors Lietuvos bei Pabaltijo padėtis jiems, palyginti, "smulkokas reikalas", bet ji ji neatmetamas, kaip visiškai

dėmesio nevertas. Jiems tik reikia padėti surasti šlame reikale ką nors, kas būtų galima pateikti kaip šiandien aktualus reikalas.

Klausiami, ar tikslinga pabrėžtinai ryškinti tą "25" skaičių ir tarytum "švęsti 25 metų okupacijos sukaktį", bendruomenės vadovai sutiko, kad, iš tiesų, nėra tikslinga kalbėti apie Lietuvos okupaciją, kaip apie prieš 25 metus įvykusią nelaimę, nes tuo tikrai lyg ir pasiūdoma mintis kitiems, net ir mūsų pačių jaunimui, kad tai tik "sena žaizda", kur per tiek laiko galėtų būti apgijusi, primiršta ar apsisprasta ir nebeverta liesti.

-- Ne, -- sako bendruomenininkai, -- mes galim ir turėmėm apie tą dalyką kalbėti ne kaip apie 25 metų senumo įvykį, o kaip apie aktualų dabarties reikalą.

-- Štai, -- sako, -- beveik visas pasaulis, neišskiriant rusų komunistų, dabar jau džiūga, kad žmonijai pavyko nusikratyti dviejų kadai įsigalėjusių padokėlių, Hitlerio ir Stalino. Jų slautėjimas jau praeities dalykas. Bet argi tai nėra aktuali nesąmonė, kad tų padokėlių susitarimus pagrįstas įvykdytas smurtas ir šiandien tebetęsiamas ir, kažkodėl viso pasaulio toleruojamas ar net respektuojamas?

-- Tokiu Pabaltijo klausimo pastatymu, -- sako bendruomenininkai, remdamiesi savo patyrimu, -- susidomi net ir tie, kuriuos pradžioje randi nelinkusius besukti galvas sau ir kitiems tuo "senu incidentu".

AR KLIUDO "PARTIŠKUMAS" BENDRUOMENĖS DARBE?

ALB Tarybos prezidiumas buvo paklaustas, kaip jis jaučiasi dėl vis dar šen ten iškisamų priekaištų, esą į bendruomenės vadovybę "braunasi tik partiniai politikieriai, daugiausia frontininkai su tautininkais", kurie esą "nustūmę tikruosius kultūrininkus", todėl Bendruomenė vietoj veiksmų kultūros baruose, besiveržianti tik rungtyniauti su politiniais centrais.

-- Aš net ne visus čia ir žinau, kas kokios partijos, -- sako Tarybos prezidiumo pirmininkas V. Volertas, įsakmiai žvilgtelėjęs į Petrą Vileišį. -- Ir priekaištų tokių seniai begirdėjau, ar gal tik nepastebėjau, jei kur jų buvo parašyta.

-- Manau, -- kalbėjo įsiai toliau, kitų prezidiumo narių (Šiepečio, Armanienės, Nemicko) pritariamas bei papildomas, -- kad mes nei vienas nepagalvojom slypti į ypatingai gilią kišenę savo "partijų bilietus", jei tokių, simboliškai kalbant ir turim. Bet šiame būrelyje vistiek dar nesam turėję progos į tuos "bilietus" pasižiūrėti, kadangi jie čia nieko nereiškia. Nuomonė, kad Bendruomenė tinka dirbti tik "gryni" kultūrininkai, tai yra tik savo menuose paskendę talentai, taip paskendę, kad neturi ar nerodo jokių pasaulėžiūrinių, politinių ar šiaip visuomeninių "afiliacijų" arba pažiūrų, yra seniai nusidėvėjęs nesupratinamas. Be to, kažin ar yra tokių "benuomoniečių kultūrininkų". Arba, jei ir būtų, tai klausimas, ar tokie atsiskyrėliai besidomėtų koku nors visuomeniniu darbu, taigi ir darbu Bendruomenėje.

ŽVILGSNIS Į BENDRUOMENĖS ATEITĮ

Beje, gegužės 22-23 d. susirinkimas Philadelphiajį būsiąs skirtas ne vien "politikai", tai yra, ne vien minėtajam svarstymui, ką reiktų šimet daryti, kad Amerikos visuomenės dėmesys būtų labiau atkreiptas į Lietuvos padėtį.

Antroji to suvažiavimo programos dalis busianti paskirta žvilgsniui į A. L. Bendruomenės ateitį. Prezidiumo įsitikinimu, ateitis gali būti tvirčiau paremta, jei būtų tampriau sukeltos dar tebegyvos lietuvių bendruomenės pajėgos.

Tai suvažiavimo programos daliai pasirengti skiriamas atskiras pletryčių srities apylinkių atstovų suvažiavimas, šaukiamas gegužės 1-2 d., kur norima apsarstyti, kas darytina su Pennsylvanijos "paskendusiais varpais".

Pennsylvanija kadai buvo gy-

viausios Amerikos lietuvių centras. Ir dabar ten tebėra daug lietuvių, nepamiršusių, kad jie lietuviai, bet beveik nebeturinčių ryšio su platesne Amerikos lietuvių visuomene, beveik nebedalyvaujančių bendrajame jos gyvenime, beveik nebegirdinčių bendrųjų jos rūpesčių. Vienintelis jų tarpusavio ryšys tėra vietinės parapijos, dažnai lietuviškos jau tik vardu, bet nebe esmės. Ir kitose nuo didesniųjų centrų nutolusiose vietovėse, pvz., net New Yorko valstybėje, esama lietuvių kolonijų net po kelias dešimtis šeimų, kurios irgi panašiai skęsta gilyn ir gilyn į užmaršties vandenį. Tikimasi, kad gegužės pradžioje susirinkimas bus parengiamasis to klausimo apsarstymas, kurs gal padėsias gegužės gale susirenkančiai Tarybai numatyti apčiuopiamų priemonių tiems "skęstantiems varpams" grąžinti į lietuvių visuomenės paviršių.

AR NEMANO REFORMUOTI ALB TARYBOS RINKIMŲ SANTVARKOS?

Čia iškilo dar vienas klausimas: -- Ar Tarybos prezidiumas, galvodamas apie ALB organizacijos ateitį ir, berods, bent kartą jau užsiminęs apie reikala padaryti kairiųjų pataisų ALB Tarybos rinkimų santvarkoje, nemano pasiūlyti tokios rinkimų tvarkos, kurioje rinkimams būtų pateiktos ne tik kandidatų pavardės, bet ir jų programos, rodančios, ką ir kaip jie mano veikti, kai bus išrinkti?

Prezidiumo pirmininkas V. Volertas sakėsi atkreipęs dėmesį į šią mintį, keltą jau prieš pastaruosius rinkimus. Kiti nariai nurodinėjo, kad bent dalis kandidatų bandė savo sumanymus prieš rinkimus viešai dėstyti, tik būvę permaža laiko tiems pasisakymams išgarsinti. P. Vileišis tvirtino, kad rinkimai vien iš pavardžių kandidatus gerai pažįstą ir numanę, kokia galinti būti jų veikimo programa.

Paklaustus, ar prezidiume vis dėlto neiškyla tokia mintis, kad programų deklaravimas iš anksto prieš rinkimus, greičiausia, automatiškai sugrupuotų kandidatus pagal tas programas į naujo tipo bendruomenines "partijas", nebesutampančias su valstybinei veiklai kadai skirtomis partijomis, kurioms Bendruomenėje nėra dirvos reikšties; ir kad ar nebūtų tam palankesnė sąrašinė, taigi ir proporcinė, rinkimų sistema, vietoj dabartinės asmeninės -- mažoritarinės, -- prezidiumo pažintos nespėjo paaiškėti. Vos pirmininkas prastarė, kad tai, galbūt, svarstytina mintis, įsikdžio kolegė Draugų atstovė, ne paklausimu, o kategoriškai įspėjimu: "Nekelkit tokios minties, nes ji sugriaut Bendruomenę!"

Taip iškylus Bendruomenės sugrūvimo pavojui, iš šalies buvo gautas kitas labai konkretus pasiūlymas: sustiprinti Tarybos prezidiumą ir spaudos atstovus užkandžiais su pavilgu, prieš tai dar įamžinus pokalbio dalyvius fotografuoti... Tuo spaudos atstovų informavimas tapo baigtas, o paskui prasidėjo formalus ALB Tarybos prezidiumo posėdis.

(vr)

DIRVOJE YRA
DIDELIS PASI-
RINKIMAS
IDOMIŲ KNYGŲ

MEČYS ŠIMKUS,
teisėninkas, tiksliai,
gerai ir greitai už-
pildo įvairius IN-
COME TAX pa-
reiskimus. Kreip-
tis:

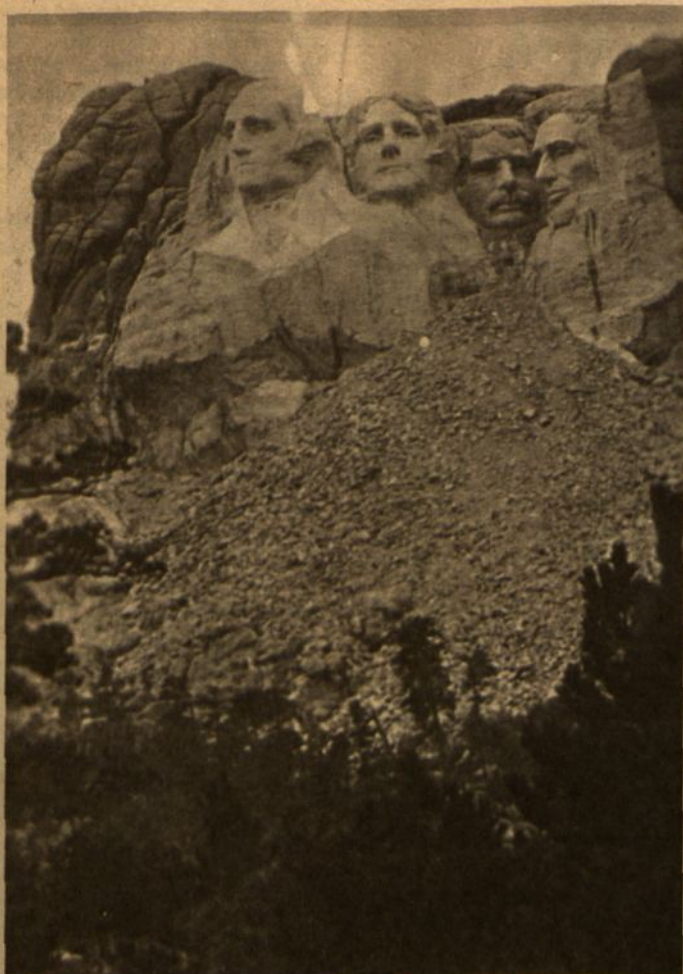
ŠIMKUS REAL
ESTATE
4259 South
Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

DAR APIE SPAUDĄ

Erikas Meškauskas, šiuo metu trečios šarvuotųjų divizijos Spearhead savaitraščio Frankfurte "associate editor" štai kaip atsiliepė į Sauliaus Šimolinsko reportažą apie Brooklyne N.Y. įvykusias diskusijas lietuvių spaudos klausimais:

"Perskaičiau reportažą apie spaudos problemas pritaikę kartų. Jaunesnės kartos kritikai, apamai imant, pasakė daug tiesos, tačiau yra kažkas, ko jie -- o gal aš -- nesupratau. Vytautas Valaitis priekaištavo, kad nėra nei informacijos ne pramogos. Kokios informacijos jis norėtų? Kodėl būtina reikla konkuruoti su AP ar UPI agentūromis? Lietuvių spauda Amerikoje

Keturį didžiųjų JAV prezidentų galvos iškalto kalno uoloje. Iš kairės: George Washington, Thomas Jefferson, Theodor Roosevelt ir Abraham Lincoln.

100 METŲ PO PILIETINIO KARO IR LINCOLNO NUŽUDYMO

K. S. Karpius

Iš keleto buvusių šio krašto prezidentų, kilusių iš biednuomenės, Abraomas Lincolnas buvo iš pačių skurdžiausių, neturėjusių galimybės lankyti mokyklą, bet jam teko pati didžiausia ir sunkiausia užduotis -- išgelbėti valstybę nuo suirimo, ką jis sėkmingai atliko, bet už tai užmokėjo savo gyvybę.

Apie prezidentą Lincolną parašyta virš 5,000 knygų, vienos pasisakančios už jį, kitos prieš. Lincolnas buvo pirmutinis prezidentas iš naujai įsteigtos respublikonų partijos, išrinktas 1860 metų rudenį 22 šiaurinių valstijų piliečių, negrų vergijos panaikinimo obalsiais (tos valstijos turėjo apie 23 milijonus gyventojų).

Kai 1861 metų kovo 4 d. jis užėmė prezidento pareigas, 11 pietinių valstijų (su 9 milijonais gyventojų) viena po kitos pradėjo atsimesti iš Unijos. Sudarę savo Konfederacinę valstybę, su sostine Richmond, Va., ir su prezidentu Jefferson Davis, pasiskelbė kariausią už savo teisę laikyti negrus vergais.

Šįmet sueina 100 metų nuo laimėjimo ir baigimo pilietinio (vadinamo ir brolių) karo ir nuo Lincoln nužudymo.

1864 metais išrinktas antram terminui, 1865 metų kovo 4 d. užėmęs prezidento pareigas, balandžio 9 d. sulaukęs karo pabaigos, balandžio 14 vakare dalyvaudamas teatre, kai visa sostinė dar džiugavo karo pabaigimu, valdinimo metu prezidento ložėje Lincolnas buvo peršautas ir sekantį rytą mirė. Jis buvo 56 metų amžiaus, pirmutinis nužudytas prezidentas.

Nors Lincolnas buvo respublikonas, šiais laikais buvo demokratų prezidentai (Rooseveltas 1933-45 ir Kennedy 1960-63) jų pasekėjų dažnai lyginami su Lincolnu, istorikams vertinant Lincoln nuopelnus, padariusius jį krašto istorijoje didžiu žmogumi, anų dviejų prezidentų garbintojai vis bandė ir bando išskirti kokius nors jų darbus ir kartoja, kad jie savo nuopelnais buvę lygūs Lincolnui.

Tuo tarpu Lincoln kritikai tvirtina:

"Aš nesu tikras, dabartiniu mastu galvojant, ar Lincolnas turėjo kokią nors teisę priversti pietines valstijas pasilikti valstybėje, tvėlimu krašto į penkių metų žiaurų karą ir paaukojimu virš 600,000 gyvybių."

Paaukojus 600,000 gyvybių po

baisaus pietinių miestų sunaikinimo, pietiečių vadas generolas Lee 1865 metų balandžio 9 d. pasidavė. Tos 11 sukilusių valstijų pasiliko bendros valstybės ribose. Tuo Lincolnas nustatė pagrindus valstybei, kuri iki šiol išsiplėtus nuo Atlanto iki Pacifiko, išaugo iki arti 190 milijonų gyventojų. Lincolnas liko istorijoje išimtinai didis prezidentas.

Tačiau tai laimėjęs, penkių metų kruviniausio karo vaisiais Lincolnas pasinaudoti nei pasidžiaugti negalėjo. Už šešeto dienų, balandžio 14 d. pietiečių kėsiniojų papirkts aktorius Booth prezidentą nušovė. (Jis buvo sugautas ir pakartas; nubausti ir keli kiti suokabininkai).

Koks buvo nusistatymas išgelbėti valstybę nuo skilimo, pasako Lincoln laiškas, atsakantį priekaištą 1862 m. balandžio 12 d. garsiam tų laikų New Yorko laikraštininkui Horace Greeley, kuris klausė, ar vertas toks negrų laisvinimo žygis, kuris jau 1862 metais karą buvo išplėtęs nežmoniškai žiauriai:

"Mano aukščiausias tikslas yra šiuo karu išgelbėti Unijos (valstybės) vienybę, bet nei išlaikyti nei panaikinti vergiją. Jei galėčiau išgelbėti Uniją neišlaisvindamas nei vieno negro, aš tai daryčiau. Ir jeigu galėčiau išgelbėti Uniją išlaisvinimu visų vergų, aš tai daryčiau. Taipgi, jeigu galėčiau išgelbėti ją išlaisvinimu kai kurių, ir palikimu kitų po senovę, aš daryčiau ir tai".

Jeigu pietiečiams būtų pavykę laimėti, atskylant ir įsteigiant savo nepriklausomą valstybę, Lincoln nužudymas nebūtų įvykęs. Kokia dabar būtų Amerika buvusi, tik dievai žino.

Sutriuškinus pietiečius, to meto viceprezidentas Johnsonas tapęs prezidentu, dešimt metų valdė karine okupacija; šiauriečių karių durtuvais valdomi baltieji atsidūrė priespaudoje ir paniekime; negrai, nors ir išlaisvinti, irgi nieko tikro negavo, kaip tik laisvę paplūsti palaidai į visas

Lincolno paminklas Washington, aplink pastatą yra 36 kolonos, vaizduojančios 36 valstijas, kurių tiek buvo kai Lincolnas mirė.

pusės, net be pastogės ir maisto. Okupaciniai valdininkai, vykdydami kokius rinkimus, vertė negrus balsuoti už respublikonus, nors pietuose jų kandidatų nebuvo, į vietas skverbėsi atvykėliai šiauriečiai.

Pagal pietiečių senąją tvarką, negrams buvo uždrausta mokytis skaityti ir rašyti, jie buvo tamšūs, bemoksliai. Greta to, daugelis negrų vergų tarpe buvo dar tik prieš keliolika metų slapta atvežti iš Afrikos, nemokėjusių kalbos.

Kai pagaliau buvo nusikratyta okupacijos ir atgautos teisės, baltieji vėl elgėsi savaip: įsivedė įstatymus, kad tik tas negras gali balsuoti, kuris turi nuosavybę ir moka už ją mokesčius, ko jie neturėjo, ir įrodyti savo raštingumą, ko jie negalėjo. Ši tvarka ir privėdė prie dabartinių kovų už teises.

Lincolnas yra vienas iš keturių oficialiai pripažintų įamžinimui prezidentų. Pietinės Dakotos valstijoje, Juoduose kalnuose, Rushmore valstybiname parke, granito kalne, 500 pėdų aukštumoje skulptorius Borglum iškėlė 60 iki 70 pėdų dyžio galvas, pirmutinio prezidento Washingtono (1789-1797); trečio prezidento Nepriklausomybės paskelbėjo Jeffersono (1801-1809), ir Teodoro Roosevelto (1901-1909) kuris 1898 metais padėjo išlaisvinti Kubą nuo Ispanijos, iškasė Panamos kanalą, ir kuris skelbė (ir vykdė): "Kalbėk švelniai, bet užnugaryje turėk lazda...". Tie paminklai granite, sakoma, laikysis 100,000 metų.

Lincolnas gimė 1809 metais Kentucky valstijoje, pagirijje, skurdžioje bakažėje, toli nuo mokyklų ir jų negavo pamatyti. Iki 19 metų amžiaus su tėvu dirbo giriose kirsdamas medžius ir tarnavo keltuve vežiojimui per Ohio upę žmonių, uždirbdamas 37 centus į dieną. Vėliau išvyko į Illinois valstiją, ten dirbo kokią darbą ir tarnybą gaudamas, vos pramisdavo. Buvo labai aukštas, laibas, ilgakojis, negražaus veido vyriokas, prastos sveikatos, dažnai sirgindąs. Kiti berniokai jį pašiepavo, su juo nedraugaudavo. Kartą, kai bernai susitikę paklausė: Kokio ilgio turi būti žmogaus kojos -- Lincolnas atšovė: Iki žemės!...

Buvo gyvas, sumanus, ir geros iškalbos, naktimis skaitydamas kur kokią knygą gaudamas, tik taip lavinosi. Būdamas 23 metų amžiaus, pradėjo mokytis gramatikos, su laiku pasiskolindamas teisių knygas, pasiekė advokato mokslo, gavo leidimą praktikuoti.

Persikėlęs į sostinę, Springfieldą, jau vedęs, tapęs sekmingu advokatu, susidomėjo politika, buvo išrinktas Illinois seimelinu atstovu, 1846 metais atstovu į Kongresą Washington. Pasiskelbęs negrų teisių užtarėju visame krašte, įsteigus respublikonų partiją, 1860 metais buvo nominuotas ir išrinktas prezidentu.

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRAŠAI ***

NE BE PAGRINDO PASTEBIMA, kad komunizmas turės daugelį požymių, būdingų labiau ne politinei partijai, o religijai, ypač katalikų. Iš tiesų, komunizmas turi savo "šventraščius", kuriais reikalauja nekritiškai tikėti ir reikalauja suprasti juos tik taip, kaip jų aukštoji hierarchija aiškina. Jei katalikų Bažnyčia savo laiku reikalavo, kad jokuose moksloose nebūtų nukrypstama nuo bažnyčios tėvų skelbtų, todėl ir tikėtinų tiesų, tai komunistų partija juo primygtiniau reikalauja, kad visuose moksloose būtų griežtai vadovaujama tik partijos tėvų -- marksizmo-leninizmo autoritetu -- paskelbtomis, todėl neginčytinai tikėtinomis tiesomis. Turi komunistai ir savo "šventųjų", kuriuos garbina ir kuriems net "meldžiasi" su pietizmu, didžiai panašiu į religinį. Savo partijai komunistai reikalauja respekto ir paklusnumo -- iš visų, ne tik iš uoliai tikinčiųjų, -- kaip ir katalikai, savo politinės galybės laikais, to reikalaujavo savo Bendrijai (šis žodis nedrąsiai pradedamas vartoti vietoj slaviškos kilmės Bažnyčios). Net ir partijos (jos vadovybės viršūnės) išminties neklaidingumu komunistai reikalauja tikėti panašiai, kaip -- ar net platesne prasme, negu -- katalikų Bendrija (Bažnyčia). Komunizmas reikalauja tikėti visa eile jo dogmų ir priešinasi herėzijoms, su kuriomis kovoti turi ir savo "inkvizicija", ne mažiau fanatiškai kaip Torquemados, tik nepalyginti masiškiau praktikuotą ir tebepraktikuojamą. Komunizmas be svyravimų savinasi galą kontroliuoti visų jų valioje atsidūrusių žmonių intelektą, dorovę, meninę kūrybą ir ūkinę veiklą, ir jį tąja galia naudoja panašiai, kaip -- ar net intensyviau, negu -- betkuri religija kur nors yra pajėgusi tai daryti būdama savo politinės galios viršūnėje. Komunistų "index librorum prohibitorum" iš esmės yra katalikiškojo indekso pamėgdžiojimas, tik platesniu mastu ir griežčiau taikomas. Komunistų "centralizuota demokratija" jų partijos santvarkoje, nors ir išdekoruota rinkimų vaidinimais, iš esmės panaši į Katalikų Bendrijos hierarchijos santvarką. Komunizmas pergvena net ir schizmą, primenančią Bizantijos nuo Romos atskilimą.

Viena iš gal ne taip reikšmingų, bet ne mažiau būdingų lygiagrečių komunistų ir katalikų yra apetitas į "mirusiųjų sielų", jei ne čičikovišką supirkdėją, tai bent prisirašinėją, kuris gana uoliai praktikuojamas ir lietuviškoje "sielų rinkoje". Komunistai atvertinėja į savąjį tikėjimą tebegyvus jų pavaldinų būn pateiktus sieloms tuo tikėjimo visiškai neišpažinusius (žymesnius asmenis, ypač poetus, rašytojus. Tempia jie ant savo tikėjimino korpalo ir anksčiau mirusius, kaip Donelaitį, Strazdelį, Žemaitę, Vaižiną (iš kuro gyvo beveik nieko nespėjo išpešti) ir netgi Maironį, Vaižgantą, Krėvę...

O žiaipus -- du mūsų raštingi kunigai lygina prisirašinėjimų balansą, skelbdami ištisas persivertėlių bei atsivertėlių į katalikiškąjį tikėjimą rejestrų knygas. Kun. J. Prunskis renka atsivertėlius tarptautiniuose intelektualų sluoksniuose, o kun. S. Yla nėrė į lietuvių intelektualų -- tikrų, tariamų ir netgi niekad neatsivertusių -- atsivertėlių derliaus piltį.

Čia, štai, dar viena lygagretė. Tuo metu, kai prof. Bagdono dukterys, prof. Greimo talkininkaujamos, ginčijo kun. Ylos nupieštą prof. Bagdono pasaulėžiūros paveikslą, ir kai S. Michelonas Keleivijje samprotavo, jog visai netiksli asmens dvasinį portretą vaizduoti tik pagal duomenis iš jo arba ankstyvos jaunystės, arba iš vėlyvos senatvės, Chicagoje lietuvių protestantų būrys, susirinkęs pamiršti savo gerai pažintą ir gerbiama, Lietuvoj ką tik mirusį kunigą Šerną, įsakmiai pareiškė, kad netiki ir nepasitiki komunistų pernai paskelbtu, neva paties į devintąjį savo gyvenimo dešimtmetį žengusio kun. Šerno parašytu atsimitimu nuo jo visą gyvenimą išpažinto ir skelbto tikėjimo.

A.A. JULIJĄ VOICIEKAUSKIENĘ PRISIMENANT

"Mozaikai reikalingi ne tik ryškių spalvų akmenėliai, bet ir pilki. Aš esu pilkas akmenukas", taip mėgdavo apie save sakyti a.a. Julė Voiciekauskienė. Bet tai ne tiesa, nes ji nebuvo pilka asmenybė. Ji buvo tik labai nedrąsi, kukli ir, be to, silpnos sveikatos. Todėl jai nesisekė gyvenimo vairą stipriai palmti į rankas ir vairuoti taip kaip jai patiktų. Sakoma, kad žmogus yra savo likimo kalvis. Ar tai tiesa? Julė nuolat gaudavo iš gyvenimo netikėtus, skaudžius smūgius, o ji ieškojo visur tik grožio, estetikos, mėgdavo gėles, muziką, meną. Jos tiesumas, platus intelektas, tas pamėgimas grožio gamtoje ir gyvenime bei mokėjimas juo džiugintis, jos nepaprastas sugebėjimas estetiškai, įdomiai, kartais su humoru perduoti savo mintis, darė bendravimą su ja ypatingai malonų.

Motiejus Lozoraičio duktė, Julija gimė Kaune, ten baigė gimnaziją ir vėliau jaunėpriklausomybės laikais, Vytauto D. universitete teisės fakultetą. Po savo vyro tragiškos mirties dirbo užsienio reikalų ministerijoje ligi pat sovietų okupacijos. Išėjusi iš bolševikų kalėjimo ir gaudama labai mažą pensiją, jis vis dėlto, kiek galimybės leido, stengėsi savo gyvenimą pagrąžinti: įsigyti įdomią, naują išėjusią knygą, teatre pasižiūrėti naują lietuvišką veiklą. Nors ir visą savo gyvenimą ji praėjo lygneliesdamas kojomis žemė, vis dėlto ji turėjo stiprų moralinį ir etinį nusistatymą, nuo kurio ligi pat mirties nenutole nei vienu žingsniu, ji neieškojo daug pasibiūrėti naują lietuvišką artimaus žmonėmis, kuriuos mylėjo ir gerbė ir kurie ją mylėjo. Todėl, savo labai sunkios ligos metu, ji buvo apsupta savo draugų šiltos, rūpestingos globos, siekančios palengvinti jai kančias.

Neišdildomas liks visiems, kas arčiau pažinavo, jos šviesios ir klinkios asmenybės atsiminimas. Gražus jos veido bruožas, didinga pavyza harmoningai derinasi su jos pamėgimu viso, kas gera ir gražu.

Mirė ji Viniuje vasario mėn. 5 dieną. Palaidota Petrašiūnų kapinėse prie savo vyro ir tėvų kapo, kurį ji pati perkėlė iš Kauno ir patį rūpestingai metų metais prižiūrėjo ir gėlėmis puošė.

Vargšė Julytė nesulaukė savo didžiausios svajonės -- laisvos Lietuvos.

V.L.

AUKOS DIRVAI

A. Rakauskas, Cleveland 1.00
M. Eidekevičius, Cleveland 1.00
Dr. V. Paprockas, Brooklyn 10.00
Dr. S. Petrauskas, Elizabeth 4.00
A. Simonaitis, Chicago 4.00
B. Kasakaitis, Chicago 5.00
G. Dragunevičius, Phila 2.00
Dr. J. Mačiulis, Cleveland 5.00
V. Vitkus, Rochester 1.00
Č. Žilionis, Chicago 2.00
Al. Rimavičius, Phoenix 1.00
J. Kalnietis, Baltimore 2.00
J. Bieliūnas, Maracay -

Venezuela 8.00
T. Janukėnas, So. Boston ... 4.00
P. Kleinotas, Rczine
P. Kleinotas, Racine 2.00
VI. Bažanskas, Baltimore ... 4.00
Inžinierių ir Architektų S-ga
Chicagoje 10.00
P. Jocius, Cleveland 2.00
A. Matulionis, Cleveland 1.00
M. Naumanas, Reading 1.20
VI. Šimonis, Los Angeles ... 1.00
V. Osas, Detroit 4.00
J. Vilutis, Chicago 4.00
Iz. Vaičiūrgis, So. Boston 1.00
A. Stankevičius, Waterbury 1.00

Skaityk ir platink
DIRVA

ST. CLAIR SAVINGS

All savings deposited through

APRIL 15th earn

from **APRIL 1st**

(CURRENT RATE)

Main Office: 813 EAST 185th STREET • 26000 LAKE SHORE BLVD.

6235 ST. CLAIR AVENUE • 25000 EUCLID AVENUE

6135 WILSON MILLS ROAD

NOW **5**
LOCATIONS

PASAULYJE DIDĖJA AUTOMOBILIŲ NELAIMĖS

Augant automobilių ir kitų susisiekimo priemonių skaičiui kyla ir nelaimių ir žuvusių skaičius (vairių pasaulio kraštų keliuose, autostradose. Palyginus su 1963 metais, praėjusiais metais žuvusių auto nelaimėse skaičius pakilo daugiau kaip 10%.

Po JAV antrasis pasaulio kraštas, kuriame daugiausia priskaitoma žuvusių keliuose ar miestų gatvėse, tai V. Vokietija. 1964 m. V. Vokietijoje susisiekimo nelaimėse žuvo daugiau kaip 14.000 žmonių. Palyginti su 1963 m. žuvusių skaičius V. Vokietijoje pakilo net 16%. Šiuo atžvilgiu Vok. Vokietija bus nurungusi Italiją, kraštą, kuris 1963 m. "didžiausią" turėjęs didžiausių aukų susisiekimo nelaimių skaičių. Trečioje vietoje yra Japonija, turinti didžiausią automobilių skaičių Azijoje. 1964 m. Japonijoje žuvusių skaičius siekė daugiau kaip 13.000.

Iš kitų Europos valstybių didžiausi susisiekimo aukų skaičiai yra Prancūzijoje ir D. Britanijoje. Abiejuose kraštuose, palyginus su 1963 metais, aukų skaičius pakilo daugiau kaip 10%. Prancūzijoje per devynis 1964 m. mėnesius žuvo 8125 žmonės, o Anglijoje per devynis mėnesius -- 4782. Norvegijoje susisiekimo aukų skaičius pakilo 8% -- jų buvo 379. Olandijoje keliuose buvo užmušta daugiau kaip 2000 gyventojų.

VYT. ALSEIKA
Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

citijoje per devynis 1964 m. mėnesius žuvo 8125 žmonės, o Anglijoje per devynis mėnesius -- 4782. Norvegijoje susisiekimo aukų skaičius pakilo 8% -- jų buvo 379. Olandijoje keliuose buvo užmušta daugiau kaip 2000 gyventojų.

Rytų bloko kraštų motorizacija menkesnė kaip Vakarų Euro-

pos valstybėse, tad negali būti reikiamo palyginimo su aukų skaičiumi Vakaruose. Iš Čekoslovakijos gauta žinių, kad per praėjusių metų devynis mėnesius žuvusių auto nelaimėse skaičius siekė 1244. Šiame krašte buvo 49.180 susisiekimo nelaimių ir jų priežastimis daugiausia buvo susidūrimai su motociklais.

Autovežimčių skaičius kyla visame pasaulyje. Daugelis ne tik Vakarų, bet ir Rytų pasaulio kraštų susirūpinę ne tik keltiau-

Dievo Motinos katedra, vadinama Liebfrauentempel, yra vienas žymiausių Muenchene pastatų.

Prie Isaro upės Vokietijos muziejaus pastatas, kuriame yra gausi vairių eksponatų iš technikos srities.

tomobilių gamybą, bet ir reikiamai tobulinti kelius, ieškoti geriausių sprendimų automobilių sugrūdinti miestuose išvengti.

Vak. Vokietijoje atidaroma IVA arba -- pasaulinė susisiekimo paroda. Ji vyks Bavarijos sostinėje -- Muenchene ir užtruks 101 dieną. Taigi, jei kas vasarą lankysis Vokietijoje, toji pasaulinė paroda bus viena pačių svarbiausių įvykių.

Vokietijai, Bonnos vyriausybė ir pirmoje eilėje Muenchene gyventojai -- projektuotojai, architektai ir kiti šiai parodai jau ruošiasi ketveri metai. Įvairioms didelio masto parodoms naudojami vadinami Terezijos plotai pagrindinai atnaujinti ir sumoderninti. Pastatyta eilė naujų pastatų ir siekiama, kad pusė milijono kv. metr. plotu būtų kuo išsamiau pavaizduotas praetis dabartis ir ateities susisiekimas. Su eksponatais dalyvaus apie 50 viso pasaulio kraštų, jų tarpe ir JAV, ir Sovietų Sąjunga. Šios abi valstybės, pirmaujančios erdvių užkariavimo srityje, pasirodys specialiaje parodos skyriuje "Žmogus ir pasaulio erdvė".

Neįmanoma smulkiai aprašyti būsiosios parodos vaizdą. Tikėkimės, tai bus įmanoma pačią parodą aplankius. Tačiau jau dabar galima tarti, kad didžiausią lankytojų dėmesį patrauks atomų energija varomas garvežys, okeano laivas (jis bus originalus dydžio), toliau lankytojai galės stebėti greičiausius pasaulio automobilius bei naujausius išradimus susisiekimo srityje, greičiausius pasaulio lėktuvus ir aiškų, satelitus -- erdvėlaivius. Jei kam rūpės išbandyti greičiausią Vokietijos traukinį, bus įmanoma parodos plote įsėsti į traukinį ir 200 km. greičiu pasiekti Augsburgio miestą. Lankytojai galės net bandyti patys vairuoti modernius garvežius. Vokietų geležinkeliai parodos plote įrengs daugiau kaip 3000 metr. bėgčių ir lankytojų demonstruos daugiau kaip šimtą įvairaus tipo vagonų, gervežių bei kitų riedmenų.

Šalia traukinių susisiekimo gausiai atstovaujamos ir orinio susisiekimo bendrovės. Muenchene parodoje dalyvaus 27 tokios bendrovės. Parodos lankytojai trumpomis bangomis galės vesti pasikalbėjimus su "Lufthansos" lėktuvuose skraidančiais keleiviais. Vokietų paštas žada pasirūpinti, kad parodos lankytojai Terezijos aikštumoje galėtų be jokio vargo ir ilgai nelaukdam kalbėti su New Yorku.

Pasaulinėje susisiekimo parodoje Japonija numato parodyti puikius gatvių bei tiltų statybos pavyzdžius. Kiti kraštai demonstruos, kaip tenka nugalėti didelį triukšmą gatvėse. Žinoma, bus išleisti specialūs IVA pašto ženklai (jie bus spausdinami pačioje parodoje). Žinoma, netruks ir televizijos studijų, kuriose bus įmanoma pasirodyti ir parodos lankytojams. Bus atiduodama duoklė ir kitoms sritims, pvz. "orinio susisiekimo baliuje" teks išrinkti gražiausią pasaulio stewartesę, bus galima stebėti žvaigždžių pasaulį, bus ir pasaulinis laiškininkų konkursas ir t.t.

Muenchene centre viena gražiausių aikščių -- Sendlingertor.

Žodžiu, Vokietijos ir ypatinai Muenchene lankytojams neteks ilgai galvoti, ką aplankyti -- alaus "tvirtovė" Hofbrauhaus, "Deutsches Museum" (kur beje, randama labai daug svarbių technikos, susisiekimo pavyzdžių) ar kurią kitą Bavarijos sostinės įžymybę. Pasaulinė paroda bus pirmutinis kiekvieno atkeliavusio ar turistų tikslas ir objektas, kuriam bent paviršutiniškai apžiūrėti vargiai pakaks vienos dienos. O patiems organizatoriams dar teks laužyti galvas, kur teks sutalpinti šimtus tūkstančių lankytojų ir juo labiau, kad parodos metu Muenchene įvyks bent 80 įvairių kongresų ir suvažiavimų, iš jų šeštasis europinis orinio susisiekimo kongresas, penktasis -- erdvių susisiekimo suvažiavimas, tarptautinis orinio bei erdvių susisiekimo medicinos kongresas ir visa eilė kitų. Nors Muenchene, palyginti pakanka viešbučių, tačiau tik esant normaliam turistų judėjimui. Tad jei kas susigundytų, -- ir, aišku, jų bus nemaža -- aplankyti tą pasaulinę parodą, čia vienas patarimas: ieškoti nakvynės ne pačiam mieste, bet aplinkiniuose miestuose ar miestukuose.

AKTUALIŲ PABIROS J. MIŠKINIS

Iš spaudos pranešimų susidaro ryškus vaizdas, kad šiemet Vasario 16-ji lietuvių kolonijose buvo atšvęsta turiningai ir įspūdingai. Lietuviškoji spauda daug ir plačiai rašė apie Vasario 16 reikšmę. Bet nestigo ir tokių rašėjų, kurie pranašavo, kad minėjimai bus skysti, į juos susirinksią tik seniai, nes rengėjai programų nesistengia pritaikyti jaunimui. Vadinas, "pranašai" jau iš anksto numatė minėjimų nepasisekimus. Apsiriko. Nuostabu, kad mes visada užkliuvame už to jaunimo, kuriam dėlto nei šalta nei karšta.

Nekartą esu girdėjęs posakių dėl jaunimo nedalyvavimo lietuviškuose parengimuose. Girdi, norint jaunimą turėti savo tarpe, reikia jiems iš anksto pranešti, kad veiks bufetas, bus šokiai ir dalyvaus kitataučių jaunimas. Bet yra ir senimo, kurie pageldauja tokią programą matyti. Pavyzdžiui, New Yorke Vasario 16 minėjimas buvo gražiai atšvęstas ir daug aukų Lietuvos laisvinimui surinkta. Bet ar tuo minėjimu dalyviai patenkinti? Ne, štai ką J. S. "Darbininke" rašo:

"Aš visada švenčiu Vasario 16 ir lankau šios šventės minėjimus. Lankau ir šiemet New Yorke suruoštą minėjimą, kuris buvo šermeninis, kaip ir visuomet. Gaila, labai gaila, kad ši didinga lietuvių šventė visuomet rengiama sekmdieniais, o ne šeštadieniais, kai žmonės turi daugiau laiko, nes niekas nekuba bėgti tuojau į namus. Be to, kodėl Vasario 16 šventė nerengiama jaunimui su šokiais? O kai šokių nėra, tai jaunimas

metu Muenchene įvyks bent 80 įvairių kongresų ir suvažiavimų, iš jų šeštasis europinis orinio susisiekimo kongresas, penktasis -- erdvių susisiekimo suvažiavimas, tarptautinis orinio bei erdvių susisiekimo medicinos kongresas ir visa eilė kitų. Nors Muenchene, palyginti pakanka viešbučių, tačiau tik esant normaliam turistų judėjimui. Tad jei kas susigundytų, -- ir, aišku, jų bus nemaža -- aplankyti tą pasaulinę parodą, čia vienas patarimas: ieškoti nakvynės ne pačiam mieste, bet aplinkiniuose miestuose ar miestukuose.

veikloje. Tačiau yra daug jaunimo pačiame žydėjime, kuriam lietuviška veikla nebepakelė. Juose vyksta psichologinis persiorientavimas. Anksčiau ir tokie dar atsimindavo savo gimtąjį kraštą, bet medžiaginės gerovės užliūliuoti, ima apsnūsti. Jų namuose nebepamatysi lietuviško laikraščio, neįsilysi jam lietuviškos knygos, jo neatvesi lietuvišką minėjimą, ypač kur žino, kad bus renkamos aukos Lietuvos laisvinimui.

Jaunimo lietuviškumas priklauso nuo pačių tėvų. Tikėkim, kad liks nemažai ir tokių, kurie ir svetimą mokyklą lankydami, užaugs susipratusiai lietuviams, o kurie svetimos (takos spaudimo neišlaikys, išaugs kaip gėlės be kvapo.

Visuomenę sudaro įvairaus amžiaus žmonės. Nei vyresnieji, nei jaunesnieji nesudaro atskirų visuomenių. Jauni žmonės įeina į pirmaujančių vietų savo veržlumu, išsimokslinimu, ar pasitalkius tam tikroms sąlygoms. Vyresnieji laikosi savo patirtimi, šaltėniu galvojimu. Visuomeniniame ir organizaciniame darbe yra vietos ir darbo visiems.

Tačiau jauni žmonės paprastai ilgai svarstyti nemėgsta. Veikia greičiau, bet ir klaidų dažniau sudaro. Bet visgi negalima sakyti, kad jauni žmonės nesugeba aktyviai veikti. Tačiau geriausia bėda, kai tarp vieno -- jaunųjų ir vyresniųjų surandamas būdas lygsvaiai palaikyti. Negerai, jei tarp vieno ir kito prasideda trynimasis. Kai vyresnieji pasenssta, pasidaro mažiau aktingi, o antrieji jau visai subręsta ir vis dar kartais su jais nenorima skaitytis.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

PALIK AŠARAS MASKVOJE — B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ — Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA — Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER — R. Spalis	\$5.00
VIENU VIENI — N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO — Juozas Girmius	\$5.50
POEZIJA — J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ SILELIS — Ant. Baranauskas	\$5.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

PAMINKLINIS LEIDINYS

Šio apibūdinimo tikrai nusipelnė Aleksandro Merklio parašyta ANTANO SMETONOS monografija, kurią puikiai apipavidalintą išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Didelio formato veikalas turi 786 puslapius, 754 p. teksto ir 32 p. iliustracijų. Įrištas kietais viršais, su iliustruotu aplanku.

Skaitytojas jame randa ne tik aprašomojo asmens biografiją, bet kartu plačią priešnepriklausomybinio laikotarpio ir nepriklausomybės metų studiją.

• Spaudos atsiliepimai

"A. Merklio monografija yra gražiu stiliumi ir taisyklinga kalba parašytas veikalas. Jis vertingas pirmiausia sukauptais gausingais duomenimis, dažnai grindžijamas autentiškais šaltiniais iš 22 m. nepriklausomybės laikų".

"...kas domėsis tais Lietuvos laikais ar ką tirs, tai A. Merklio "Antanas Smetona" bus pirmieji vadovas".

"...Veikalas paliks žymiausių paminklų pirmam ir paskutiniam prezidentui anos Nepriklausomos Lietuvos".

"Draugas"

"Autorius ir knygos leidėjas... sveikintini ir įvertintini kaip atlikę reikšmingą įnašą lietuvių tautos istorijai".

"Aidai"

"...skaitytojas ras įdomios medžiagos iš Lietuvos atsikūrimo, laisvo gyvenimo ir net tremties dienų".

"Laisvoji Lietuva"

"Palikim tą visą gausybę medžiagos pasigardžiuoti patiems monografijos skaitytojams. O pasigardžiuoti bus kuo".

"Europos Lietuvis"

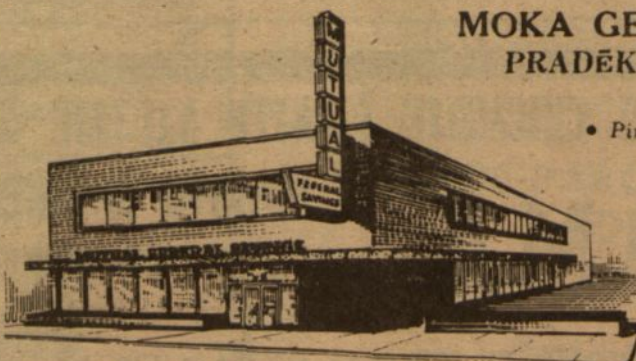
- IŠKIRPKIT IR SIŪSKIT KUPONĄ ŠIANDIEN -
MR. K. POCIUS, 3908 FIR STREET,
EAST CHICAGO, IND. 46313

Taip prašom atsiųsti man Aleksandro Merklio "Antano Smetonos" monografijos... egz.. skaitant po \$12.50. Pridedu \$..... sumos čekį (perlaidą). (Visą adresą prašom rašyti didžiosiomis raidėmis).

Pavardė
Gatvė
Miestas Valst. Zip

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Pinigų taupymui nereikia rašinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½%, išmokamas du kart per metus.

VIENERI METAI BE ANTANO GAUŠO

Lygiai prieš metus, 1964 m. kovo 15 d., Chicagoje, Billings ligoninėje, širdies liga mirė gen. štb. plk. Antanas Gaušas, Lietuvos nepriklausomybės kovų vėteranas.

Gen. štb. plk. Antanas Gaušas buvo gimęs 1901 gruodžio 24 d. Odesoje, prie Juodosios jūros. Savo kūdikystę praleido Odesoje ir ten baigęs pradžios mokslo, Antanas karo bangos buvo nuneštas į Voronežą, kur lankė Martyno Yčo gimnaziją.

Karui pasibaigus, su pirmuoju pabėgėlių moksleivių ešalonu grįžo į Lietuvą. Kaune lankė Aušros gimnaziją. 1919 m. iš gimnazijos stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, į karo mokyklą, kurią baigė tų metų gruodžio 16 d. antrąją laidą, buvo pakeltas į leitenantus ir paskirtas į 4 pėst. D. L. Mindaugo pulką.

1920 m., dalyvavo kovose su lenkais ties Pankiškiais ir Suderva. Jis vadovavo lietuvių partizanų būriams ir kovojo su lenkų partizanais Širvintų-Giedraičių rajone. Kovoms pasibaigus, vėl grįžo į 4 pėst. pulką ir buvo paskirtas pulko adjutantu. Vėliau ėjo mokomos kuopos vado pareigas.

1922 m. leit. Antanas Gaušas baigė Aukštųjų Karininkų kursus Kaune. 1930 m. iš 4 pėst. pulko buvo perkeltas į Karo Mokyklą Panemunėje ir paskirtas karinių aspirantų kuopos vadu. Iš Karo Mokyklos buvo pasiųstas į Čekoslovakiją, kur 1933 m. baigė Prahos Karo Akademiją. Sekančiais metais buvo paskirtas I operacinio skyriaus viršininku gen. kariuomenės štabe Kaune. 1936 m. buvo paskirtas 9 pėst. D. L. K. Vitenio pulko vadu ir tose pareigose išbuvo iki bolševikų pirmosios okupacijos 1940 metais.

Gen. štb. plk. Antano Gaušo vardas yra ypač žinomas dėl jo vadovaujamo 9 pėst. D. L. K. Vitenio pulko pasipriešinimo karinei bolševikų okupacijai. 1940 m. birželio 15 d. vakarop jis su pulku išžygiavo iš Marijampolės prie Rytprūsių sienos iš ten sekti įvykių eigos Lietuvoje, priešintis ir reikalui esant, pasitraukti į Rytprūsius. Bet pulkas buvo sulaukęs ir grąžintas į Marijampolę. Marijampolėje pulko kariai nenurimo, tęsė pasipriešinimą ir verstė veržėsi kovoti su priešu. Gen. štb. plk. Antanas Gaušas buvo pašalintas iš pulko vado pareigų, iškvietas Kaunan ir tardomas. Artimųjų ir bičiulių įspėtas, pasitraukė į ranių kalno kampilį sekti tolimesnių įvykių.

Pulkui buvo paskirtas kitas vadas ir pats pulkas buvo per-

A.A. Antanas Gaušas

keltas į Švenčionėlius.

Lindnai ir traginiai pasibai-gė gen. štb. plk. Antano Gaušo nepriklausomoje Lietuvoje taip skaidriai sušvitusi karinė kar-jera. Tai buvo gerai išsilavinęs, plačiai naudojęs įvairią literatū-rą žmogus, turėjęs tvirtas nusi-stovėjusias pažiūras, mielai da-lyvavęs nuomonių pasikeitime, neužgavęs oponento, turėjęs pa-garbą žmogui.

Didelis patriotas, gyvai do-mėjėsis lietuviškais klausimais, jautraus, švelnaus ir nuosaikaus būdo, teisingas ir narsus karys ir turėjęs administratoriaus ga-bumų, toks buvo gen. štb. plk. Antanas Gaušas. Už laisvės ko-vas ir sąžiningą tarnybą buvo apdovanotas eile ordinų ir me-dalių.

1944 m. plk. A. Gaušas pasi-traukė į Vokietiją, pasiekė Kemp-teną, kur dirbo lietuvių komite-te, ėjo įvairias pareigas. Vėliau Freiburgo universitete studijavo miškininkystę, kol 1949 m. rug-sėjo 23 d. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Chicagoje, turėdamas dirbti paprastą fabriko darbą, kurs nebuvo palankus nei amžiui nei sveikatai. Buvo aktyvus Ra-movės veikėjas, nepraradęs vil-ties vėl pamatyti nepriklausomą Lietuvą.

Gen. štb. plk. Antanas Gaušas su žmona Kazimiera Elzbieta, pedagoge, išaugino ir į mokslus išleido du sūnus, vyrenysis An-tanas Mindaugas 1962 m. Vokie-tijoje baigė medicinos mokslus daktaro laipsniu ir verčiasi gy-dytojo praktika Chicagoje, o jau-nesnysis sūnus Jonas, bebaigęs chemijos inžineriją, taip pat gy-vena Chicagoje.

A. Š.

BALFUI TRŪKSTA BATŲ...

Balfo Centras, savanoriams talkininkams padedant, kas mė-nesį sugeba atrinkti ir supakuoti per šimtą aprangos siuntinių, kurių visų vertė viršija 4,000 dolerių. Į Lietuvą ir Sibirą siun-čiamos tik naujos medžiagos, į kitus kraštus, kur galima, siun-čiami tik vartoti rūbai.

Nors Balfo Centro sandėliai turi pakankamai aprangos, tačiau geros avalynės labai trūksta. Punksko lietuviškos labai prašo smailių su aukštom kulnims ba-tukų, kad galėtų pasididžiuoti prieš lenkaites; vyrams būtina reikalingi stiprūs, paprasti batai, o jų centre jau nebėra. Už po-rą padoresnių, nešiotų batelių Lenkijoje reikia mokėti beveik viso mėnesio uždarbį. Vyrai, lie-tuviai, atiduokite kiek panešio-tus žeminius batus Balfui, o rudenį nusipirksite naujus.

BALFO DIREKTORIŲ SUVAŽIAVIMAS

Balfo įstatai reikalauja, kad Balfo direktoriatas susirinktų po-sėdžiui kas šešis mėnesius. Centro Valdyba nutarė tokį su-sirinkimą sušaukti š.m. balan-džio 24 d. Chicagoje. Posėdžiai

prasidės 10 val. ryto Jaunimo Centro patalpose. Be vietos di-rektorių (kurių yra 13 Chica-goje) į posėdžius iš toliau vyks pirmininkas kun. V. Martinkus, išdininkas A. Senikas ir reikalų vedėjas kun. L. Jankus.

PALESTINOS LIETUVIAI ATVYKO Į JAV

Pavergtos Lietuvos gyventojai bet kokia kaina nori išvykti į lais-vę. Panevėžietis, kino studijų ope-ratorius, A. Čepulis su šeima var-gais negalais per Lenkiją pateko į Palestiną. Palestinoje nepri-tapo, nes buvo praktikuoantis katalikas ir lietuvis.

Balfo Centrai po ilgų pastan-gų pavyko sutvarkyti A. Čepulio persikėlimą pastoviam apsigy-venimui JAV-se. Aloyzas Čepu-lis su dviem dukrom kovo 26 d. laivu "Olympia" įplaukė į New Yorką, kur jį uoste sutiko Balfo pirmininkas kun. V. Martinkus ir Čepulį šeimą pastoviam apsi-gyvenimui nusigabeno į Provi-dencę, R.I.

DOVYDAS PRIEŠ GALIJOTĄ

Vargelis šakoja ir lapoja pa-saulio lietuvių, ypač pavergtų bro-

lių tarpe. Prieš tą vargelių kovoją visa Balfo organizacija telkdama lėšas, svarstydamą taupesnius ke-lius.

Aukotojai labai domisi, kiek jų suakotų gėrybių ir pinigų paten-ka šelpiamiesiems, kiek išleidžia ma administracijai. Dėl tos prie-žasties Balfo Centre tedirba tik du pilnai apmokami tarnautojai, kurie jokių būdu neįstengtų Bal-fo darbo bent patenkinamai atlikti. Tai matydami arti Centro gy-veną tautiečiai dažnai prišoka tal-kon Centro darbu. Jau kelintas mėnuo beveik kasdien Balfo Cen-tro talkon ir be jokio atlyginimo ateina dirbti Toska Daubaraitė-Skobelkienė, Marija Virbickienė, Jonas Jankus ir Juozas Zaraus-kas. Tiems talkininkams Balfo Centro Valdyba yra nuoširdžiai dėkinga.

BALFO VADOVYBĖ KELIAUJA EUROPON

Balfo pirmininkas kun. V. Mar-tinkus ir reikalų vedėjas kun. L. Jankus planuoja šių metų vasarą aplankyti laisvosios Europos lie-tuvių, susipažinti su jų visuome-nine veikla bei šelpiamųjų būkle. Balfui ypač rūpi Vasario 16 gim-na-zijos problemos.

Nors pirmininkas ir reikalų vedėjas Europon vyksta savo lė-šomis, nes norima šalpai auko-tas lėšas naudoti tik šalpai, ta-čiau bus atliekama ir Balfo šal-pos darbų studija Europoje.

LIETUVIAI PASAULINĖJE PARODOJE 1965 M.

Lietuviai ir 1965 metais nori aktyviai pasireikšti Pasaulinėje parodoje. Parodos komitetas, nau-

MODERNUS BŪDAS SIŪSTI DOVANAS giminėms U.S.S.R.

Jokio supirkimo, Jokio pakavimo, Jokio siuntimo, Jokio muto.

Šimtai Sovietų gamintų geriausios kokybės daiktų, paruoštų pristatymui:

AUTMOBILIAI, MOTOCIKLAI, DVIRAČIAI, RADIO IR TELEVIZIJOS APARATAI, FOTO APARATAI, AUDINIAI, KVEPALAI, MAISTO PRODUKTAI, ir daug kitų dalykų.

Daugelis naujų dalykų dabar gaunami ir kainos daugiausia sumažintos.

Gali būti užsakytos atostogos jūsų giminėms sveikatos ku-rortuose.

Užsakymai aukščiau minėtiems daiktams bus priimami ir išpildyti vienintelės firmos, autorizuotos Vnešposyltorg:

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Avenue
South
New York, N. Y. 10003
Tel.: 288-9547

Toji pat vadovybė, kaip ir
Globe Parcels Service, Inc.

(Domėkitės, kada bus atidaryta dovanoms daiktų parodos patal-pos. Diena bus pranešta).

jai persiorganizavęs ir p. A. Vakselio vadovaujamas, nuolat posėdžiauja ir konkrečiai dirba.

Kovo 20 d. buvo atidengtas kry-žius ir pradėti atnaujinimo dar-bai vadovaujant p. A. Sniečkui. Kryžius suskylęs, nublukęs, ap-gadintas. Atnaujinimo darbai kaš-tuos virš tūkstančio dolerių. Be atlyginimo kryžių pagražina agr. T. Tallat-Kelpša bei kiti.

Birželio 13 d., minint Lietuvos tragedijos 25 metų sukaktį, Vati-kano paviljone bus lietuviškos iš-kilmingos pamaldos, programoje pramatoma eiseną prie kryžiaus, meninė ir akademinė dalis New Yorko paviljone. Parodos rajone

bus iškeltos lietuviškos vėlia-vos, į kai kuriuos skyrius jau priimti lietuviški eksponatai.

Rugsėjo 5 d. parodos ribose bus švenčiama Pabaltijo Tautų Diena, kurios programa jau su-darinėjama lietuvių, latvių ir es-tų pastangomis.

Amerikiečių spaudai apie Pa-saulinę parodą ir lietuvių daug medžiagos pateikia P. Vytenis ir A. Sniečkus.

Lietuvių Komitetui Pasaulinei Parodai labai trūksta lėšų (kry-žiaus remontai, filmo išpirkimas ir pan.) Aukos labai laukiamos.

K.L.J.

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western,
tel. PROsp. 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad., ketvirtad. ir penktad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 val. iki 5 val. p. p.

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprensime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiasias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės.

Krautuvėje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilges-niam išsimokėjimui be nušimčių! Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC 5th 5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon... 5th 4.98
3. GLENMORE VODKA 5th 2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy 5th 3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy 5th 4.75
6. LIEBFRAUMILCH Imp. German Wine .. 5th .98
7. BORDEAUX Imp. French Wine 5th .98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Frank V. Rozgaitis, Lietuvos Salės ir Lithuanian Village bendrovių direktorius, šiemet kandidatuoja į Parnos miesto tarybos narius demokratų sąrašė.

Aktyvus politinėse ir kt. organizacijose, F. V. Rozgaitis siekia užtarnauti pozicijos Parnos miesto taryboje, išstatant savo kandidatūrą gegužės 4 d. rinkimams.

VYSK. M. VALANČIAUS LITUANISTINĖS MOKYKLOS BALIUS

Mokyklos balius įvyks balandžio mėn. 24 dieną, Šv. Jurgio parapijos salėje.

Šiais metais balius bus kiek skirtingesnis nuo buvusių. Šis balius ruošiamas buvusiems mūsų mokyklos mokiniams, kurie šiandien jau studijuoja universitetuose, ir tėvams bei rėmėjams, kurie šią mokyklą išlaiko. Mokyklos vedėjas J. Stempužis ir visi mokytojai kviečia visus buvusius šios mokyklos vedėjus ir mokytojus susitikti savo mokinius šiame baliuje.

Baliaus programą atliks buvę lit. mokyklos mokiniai: Rūta Mackevičiūtė, K.

Gaižutis, A. Garlauskas, A. Mockaitis, R. Sakalas, V. Stankevičius. Tautinių šokių grupė, kuriai vadovauja Ingrida Stasaitė ir Audronė Gelaziūtė, talkininkaujant mūsų tautinių šokių ekspertui L. Sagiui, šiam baliui ruošia naują, ypatingą programą. Jurgio Juodėno vadovaujamas orkestras, sudarytas dalinai iš lituanistinės mokyklos mokinių, gros šokiams ir taip pat išpildys dalį programos.

Baliaus metu įvyks dovanų paskirstymas. Dovanos mokyklai aukojo: Šlapelienė ir Minkuvienė — paveikslai, Matulevičienė — taut. šokių šokėjų pora — lėlės ir Steponavičienė — lietuvišką staltiesę.

Pakvietimus (\$4.00 asmeniui) ir staliukus 6, 8 ar 10 asmenų galima užsisakyti pas Mainelienę, tel. ME 1-4328, L. Nagevičienę, tel. SH 9-2681, A. Neimaniene, tel. 391-7588 ir V. Palūną, tel. KE 1-9648. Studentams bilietų (kaina — \$2.00), galima bus įsigyti ir prie įėjimo.

V. NAVYTIS IR R. KONCIŪTĖ — OHIO MEISTERIAI

Kovo 27-28 d. Clevelande įvykusiose 1965 m. Ohio Stalo Teniso Pirmenybėse, LSK Žaibo narė Regina Končiūtė laimėjo pirmą vietą moterų vienetė ir Vytautas Nasytis iškovojo nugalėtojo titulą jaunių A klasės vienetė.

Tai yra pirmas kartas, kada LSK Žaibo nariai laimėjo Ohio meisterio titulą, kuomet visiems sporto bičiuliams tik pasidžiaugti.

ŽAIBIETĖS — DISTRIKTO NUGALĖTOJOS

Kovo 27 d. Clevelande įvyko Lake Erie A.A.U. distrikto 1965 m. moterų tinklinio pirmenybės, kuriose LSK Žaibo komanda išėjo nugalėtojomis, apgindamos šį titulą jau 6 metai iš eilės. Žaibietės baigmėje įveikė Pittsburghą labai atkak-

lioje kovoje. Pusiaubaigmėje mūsų mėsės paklupdė Clevelando East Side Turners. Su šiuo laimėjimu Žaibo ekipa gavo teisę atstovauti Lake Erie distrikto JAV bės tinklinio pirmenybėse, gegužės mėn. pradžioje Omahoje, Nebraska.

LSK ŽAIBO NARIŲ DEMESIOI

Visi LSK Žaibo nariai raginami atlikti savo pareigą ir susimokėti mokesčius, kadangi ryšium su artėjančiu sezono įkarščiu susidaro labai daug išlaidų.

Sumokėti prašome 1965 m. ŠALFAS-gos metinį mokesį: \$2.50 suaugusiems \$1.50 priaugliui, gimusiems 1946-50 m. ir \$1.00 — priaugliui — gimusiems 1951 m. ir jaunesniems.

Taipogi sumokėkite LSK Žaibo nario mokesį už pirmą 1965 m. pusmetį — \$3.00 suaugusiems ir \$1.50 priaugliui.

Mokestis sumokamas savo grupių vadovams. Prašome tai atlikti kuo greičiau savo sekančių treniruočių metu. Tėvai prašomi mažesniems vaikams įduoti priklausanti sumą atsiųsti į treniruotę.

LSK Žaibas

PARDUODAMAS NAMAS

Geras vienos šeimos mūrinis namas
COLONIAL HTS.

Moderni vonia ir virtuvė, poilsio kambarys, gražus sklypas ir garažas. Savininkas išsikelia iš Clevelando. Kaina tik \$17,500.

Dėl smulkesnių informacijų skambinti

Š I R V A I T I S

WM. T. BYRNE

Real Estate

1535 Hayden Ave.

MU 1-6100 — įstaiga,

KE 1-4080 — namai.

(38-40)

TICKETS NOW ON SALE!

METROPOLITAN OPERA

APRIL 26 THRU MAY 2 IN PUBLIC AUDITORIUM

Apr. 26, Eve: TOSCA Apr. 30, Eve: OTELLO
Apr. 27, Eve: SAMSON ET DALILA May 1, Mat: AIDA
Apr. 28, Eve: THE LAST SAVAGE May 1, Eve: FLYING DUTCHMAN
Apr. 29, Eve: TURANDOT May 2, Mat: RIGOLETTO

Tickets Available for All Operas. Not All Prices for Some Operas.

PRICES: \$2, \$3, \$4, \$5, \$6, \$7, \$8, \$10, \$12 (No Tax)

BOX OFFICE: Union Commerce Bank Lobby, E. 9th and Euclid—621-8897

Open 9:30 A.M.—5:30 P.M. Librettos on sale Knabe Pianos Used Exclusively

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DĖMESIO!

MAKSIMUMAS
BANKINIŲ
NUOŠIMČIŲ
TAUPYMO
DEPOZITAMS

4%

me-
tams

TAUPYMO DEPOSITAI ĮNEŠTI IKI BALANDŽIO 10 D. IR LAIKOMI KETVIRTI METŲ, GAUNA NUOŠIMČIUS NUO BALANDŽIO 1 D.

Society NATIONAL BANK

"The bank that wants you to succeed"

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

dos mokesčius už šią metų pirmąją bei antrąją ketvirčius.

SLA 14 Kuopos Valdyba

KEPINIŲ IŠPARDAVIMAS

Šį sekmadienį, balandžio 4 d., po pamaldų Naujosios Parapijos salėje bus galima nusipirkti namuose gamintų įvairių kepinų. Bus patiekama ir kava pusryčiams.

3 val. p.p. parapijos kafiterijoje įvyks kortų lošimo popietė. Visi nuoširdžiai kviečiami atsilankyti ir paremti mūsų parapiją.

Rengia A.L.R. K. Moterų Sąjungos 36 kuopa.

KAS NORI VYKTI Į CHICAGĄ?

Dar trūksta mašinų Žaibo sportininkų nugalėnimui balandžio 10 d. į Chicago. Kas norėtų pagelbėti prašomi pranešti telefonu A. Bielskui 486-6177, J. Kijskui 731-1182 arba V. Mockutei MU 1-5295.

Kaip jau anksčiau buvo skelbta 1965 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Krepšinio ir Tinklinio Pirmenybės įvyks 1965 m. gegužės 15-16 d. Chicagoje, Ill.

Lietuvių tinklinio rinktinės bus sudarytos po 1965 m. Vid. Vakarų Sporto Apygardos Pirmenybių, įvykstančių š.m. balandžio 10-11 d. Chicagoje. Rinktinių sudarymu rūpinasi ŠALFAS-gos Tinklinio Komitetas, kurio vadovas yra Z. Žilpūsnys (Chicago Neris).

Lietuvių krepšinio rinktinės bus sudarytos po XV-ju Š. A. Lietuvių Sportinių Žaidynių -- Krepšinio varžybų, kurios įvyks š.m. balandžio 24-25 d. Detroitė.

• Prieš atnaujindami savo draudimus, palyginkite kainas telefonuodami V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

PARDUODAMI NAMAI

Dviejų šeimų plytinis namas 5-5-3, 2 automob. garažas, prie pat E. 185 gt., gerame stovyje. Gali gauti \$150 mėnesiui nuomos ir pats veltui gyventi.

Beveik naujas 12 šeimų plytinis apartamentas, virš \$15,000 pajamų per metus, garažai.

8 metų senumo, 10 šeimų plytinis apartamentas, virš \$12,000 pajamų per metus. Garažai. Abu namai Lake Shore ir E. 185 gt. rajone.

Naujas vienos šeimos Wickliff, Ohio, Brick ranch. Tik 2 metų senumo. Netoli Chardon Rd.

3 vienos šeimos namai, visi gerame stovyje. Naujosios parapijos rajone. Norintiesiems galime ir išmaišyti.

United Multiple Listing Service

Norintieji pirkti, parduoti ar išmaišyti prašome skambinti

EAST SHORE REALTY
Juoas Mikonis — Realtor
780 E. 185 gt. IV 1-6900
arba vakarais KE 1-2190

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave., Cleveland, Ohio
Tel. EX 1-1143

Kviečia visus stoti į klubą nariais.

Lietuvių Klube veikia įvairių lietuviškų laikraščių — žurnalų skaitykla, televizija, transliuojamos Tėvynės Garsų radijo valandėlės programos ir yra įvairiausių kitų pramogų, smagiam savaitgalio ir šiaip vakarų praleidimui.

KAM MOKĖTI DAUGIAU?

Permanent waves galite gauti už \$4.45, shampoo set — \$1.75.

Be to (svarbu ir vyrams) specialus plaukų ir galvos odos gydymas, sulaukęs plaukų slinkimą, panaikinas pleiskanas ir t.t.

Šį darbą atlieka valstijos licenzuota patyrusi kosmetikė su moderniaisiais aparatais ir medikamentais. Atsilankykite į naujai atidarytą grožio higienos saloną

VILMA'S BEAUTY SHOP

(Savininkė VILMA SKUJENIEKS)

16412 EUCLID AVE.

Tel. 451-7899, namų — 486-3790

Atidaryta nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak., trečiądieniais nuo 12 val. iki 7 val. vak.

Susikalbėsite angliškai, latviškai, vokiškai ir rusiškai.

Patogus susisiekimas autobusais (iki Ivanhoe ir Euclid kampo).

Patogi vieta automobiliams pastatyti.

ATSILANKYTI KVIEČIA

VILMA'S BEAUTY SHOP

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• ALT S-gos pirm. Vytautui Abraičiui ir Stelai Abraitienei. Richmond Hill skyriaus valdybos sekretorei, išsikėlus gyventi į New Jersey valstiją, skyrius savo steigėjui ir buvusiam ilgamečiui pirmininkui ir sekretorei kovo 27 d. suruošė išleistuves.

Abraičiams buvo įteiktas skyriaus vardu dail. J. Bagdono kūriny. Išleistuvėse dalyvavo apie 50 abiejų New Yorko skyrių narių ir svečių.

Vaišės paruošė skyriaus narės: B. Oniūnienė, O. Budraitienė, D. Senikienė ir E. Sirusienė.

Pobūviui vadovavo sk. pirm. J. Sirusas.

S. Abraitienei išvykus, sekretoriaus pareigoms paskiestas B. Oniūnas.

gai vedą savo nuosavą landscaping and nursery įmonę Allentown ir Easton, Pa. apylinkėse.

• Inž. M. Ivanauskas baldžio 5 d. darys pranešimą Federal Aviation Agency, Washington, specialia-me posėdy, skirtame nagrinėti, kaip išgelbėti keleivius ir įgulą ištikus lėktuvo avarijai. Naujas siūlomas inž. M. Ivanausko būdas apima tiek naujai statomų lėktuvų sistemų rekonstrukciją, tiek naujos idėjos pritaikymą jau naudojamiems lėktuvams. Į avarijų pobūdį priskaito lėktuvo motoro sugedimą ore, kuro sandėlių eksploziją, lėktuvų susidurimą ore ir žemėje ir kt.

• Dirvos novelės konkur-sui atsiųstos dar dvi novelės: M. Bernardino — Raudonoji Paslapčių Knyga ir J. Paparčio — Rūta.

• Lietuvos Diplomati-jos šefas S. Lozoraitis, konsulo Siručio lydimas buvo priimtas Kolumbijos užsienio reikalų ministerio Dr. Fernando Gomez Martinez, o vėliau Respublikos Prezidento Dr. Guillermo Leon Valencia.

Šių audiencijų metu Lozoraitis išdėstė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bylos pagrindinius duomenis ir su jais susijusius mūsų pageidavimus. Baskalbėjimuose Kolumbijos Prezidentas ir užsienio reikalų ministeris išreiškė visišką Lietuvos Valstybės padėties bei lietuvių tautos siekių supratimą, išplaukiantį iš Kolumbijos Vyriausybės nusistatymo, kad tarptautiniai santykiai privalo būti pagrįsti pagarba teisingumui ir tautų teisei į laisvę bei nepriklaus-

KUN. JONAS KUČINGIS, Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos klebonas, žlomis dženomis popel-žiaus Pauliaus VI pakeltas (pre-latus už nuopelnus pastoracijos darbe lietuvių tarpe.

Šią nuotrauką ir žinią patalpi-no Los Angeles Herald - Exami-ner laikraštis savo kovo 29 d. laidoje.

mybę. Dėl S. Lozoraičio pateiktų pageidavimų buvo pažadėta juos išpildyti. Abu Kolumbijos valstybės vyrai labai pagiriami atsi-liepė apie įsikūrusius tame krašte lietuvius.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondui gauta aukų iš Boston, Mass. per ALT S-gos skyriaus pirmininką J. Dačį 102 dol.

New Yorke aukojo: A. Senikas 30 dol., A. Daunys 15 dol., L. Tamošaitis, dr. E. Noakas ir J. Kralikauskas po 10 dol., K. Vasikauskas, P. Pagojus, P. Narvydas, J. Bačauskas po mažiaus.

Iš Racine per P. Petrušaitį gauta 30 dol. Viso 207 dol.

N. Zelandijos lietuviai

Nepriklausomybės atgavimo šventę Aucklando lietuviai paminėjo vasario 21 dieną. Minėjime dalyvavo arkivyskupas James Liston. Jam už parodytą nuolatinių nuosirdumą ir dėmesį Naujosios Zelandijos Lietuvių Bendruomenė lietuvių vardu padovanojo Vokietijoje S. Motužo išdrožinėta lietuviškais motyvais koplytstulpį.

"Zelandia" katalikų savaitraštis, kuris gan dažnai talpina žinias apie religijos ir tikėnųjų persekiojamą sovietų okupuotoje Lietuvoje, patalpino padovanotojo koplytstulpio nuotrauką ir įteikimo aprašymą.

Vasario 18 dieną Rotorua mieste mirė žymus miškininkystės specialistas dr. Stasys Kripas. Lietuvoje ėjęs visą eilę aukštųjų pareigų Miškų departamente ir buvęs Vilniaus universiteto miškų fakulteto docentas. Atvykęs į Zelandiją dr. Kripas tęsė tyrinėjimus savo srityje Naujosios Zelandijos Miškininkystės departamente. Jo laidotuviuose dalyvavo gausus būrys lietuvių iš Aucklando.

Tą pačią dieną krašto sostinėje, Wellingtone sulaukus 70 metų amžiaus, mirė Olga Rencienė, buvusio Apeliacinių Rmų prokuroro našlė.

Melbourne įvykusioje Lietuvių Meno Dienose dalyvavo iš Auck-

VILTIES SPAUSTUVĖ
6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
Phone (216) 431-6344

- Priima užsakymus iš visų miestų Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje.
- Spausdina ofsetu laikraščius, žurnalus, brošiūras, programas, katalogus ir kitokius leidinius.
- Patarnauja organizacijoms, bendrovėms ir profesionalams: vizitinės kortelės, blankai, receptų, sąskaitų, sąmatų, atskaitomybės ir kitokios formos; Jūsų adresai įvairių dydžių vokuose — reguliariuose ir languotuose.
- Užsakymai išpildomi greitai ir sąžiningai.

Chicagon atsilankčius iš Švedijos atvykusiam dideliame pabaltiečių bičiuliui ir laisvės kovotojui prof. Birger Nerman, Conrad Hilton viešbutyje ABN surengė priėmimą - banketą. Nuotraukoje garbės svečiai ir dalyviai invokacijos metu. Garbės stalo centre kun. J. Prunskis, Trečias iš dešinės Lietuvos generalinis konsulas dr. P. Daužvardis.

Kalba prof. Birger Nerman. Toliau matyti Švedijos pabaltiečių komiteto generalinis sekretorius Arvo Horm, V. Noreikos nuotrauka

Linden Tree" ir anglų kalboje išleistas lietuvių liaudies dainų ir poezijos rinkinys bei Tarulio "Soviet Policies Towards Baltic States". Kitos iki šiol pasirodžiusios lietuviškos knygos anglų kalboje randasi universiteto bibliotekoje. Universiteto antrašas: The Library, University of Auckland, Auckland, New Zealand. Universitetas gauna Lituanus žurnalą.

G.P.

VASAROTOJŲ DĖMESIUI

Geriausia praleisti atostogas gražiamo Cape Cod, Centerville, Mass. kurorte. Gražioje ir patogioje Vieškalnių Dubysoje. Arti krautuvės. Prašome kreiptis šiuo adresu: 21 Bowoloin Ave., Dorchester, Mass. Tel. GE 6-5139.

Z. A. Vieškalniai

• Jūratė Žiogaitė, gyv. R. D. I. Orefield, Pa. kovo 14 d. Michigan State University baigė mokslą ir gavo bachelor's degree in landscape architecture.

Jūratė yra agronomo Viliaus ir Birutės Žiogų dukterė. Jos tėvai yra tautinių reikalų rėmėjai, pavyzdin-

Prieš prasidedant skaitymo ir deklamavimo varžyboms Chicaguje, komisijos turėjo nemažai vargo atrinkti kandidatus. Nuotraukoje komisija iš B. Balaišytės, E. Vilutienės, L. Kairio ir V. Lapinsko egzaminuoja mokinčius.

Kita komisija iš P. Razmino, L. Barausko, E. Narutienės ir G. Melnienės klausė D. Kviklytės skaitymo. V.A. Račausko nuotrauka

Dukrai ir sesei

A. A.

BIRUTEI GEČIAUSKAITEI
tragiškai mirus, tėvams ANTANINAI ir MYKOLUI GEČIAUSKAMS ir broliui ARVYDUI gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Antanas Kleiza ir
Ona Kaminskienė

Alvudo kultūriname penktadienįje Chicaguje tautinių šokių vadovė Irena Smiellauskienė komentavo Lietuvių dienos filmą. Greta jos Stasė Petersonienė, padariusi pranešimą apie Alvudo suorganizuotą Vasario 16 gimnaziją remti būrelį, į kurį įstojo nariais 24 asmenys.

Kartais jauniems pavyksta geriau, negu vyresniems... Štai jauna, vos dešimtus metus einanti Rasutė Arbaite Los Angeles L.B. namuose turėjo savo piešinių parodą, į kurią atsilankė ir kalbas pasakė rašytojas Gilda, dr. kun. P. Celiešius ir dail. J. Pautienius. Nuotraukoje svečiai su jauna "dailininke" (dešinėje).

L. Kančausko nuotrauka